శ్రీ నగరోపన్యాసములు

3780

152 వే. ౧

THE CHICAGO ADDRESS

SWAMI VIVEKANANDA

(IN TELUGU)

PUBLISHED BY

THE RAMAKRISHNA MATH,

MYLAPORE, MADRAS

1920

ved.]

Price 6 Annas

స్వామి వివేకానందు.

స్వామి వివేకానందుని

Swami Vivekanandani

'చికాగో' నగరోపన్యాసములు

శ్రీధర్మకర్త, ఆకుండి వ్యాసమూర్తిసిద్ధాన్తిగారి కుమారులు

పరబ్రహ్మశాస్త్రి వ్యాసశర్మచేఁ

తెనుఁగున వ్రాయఁబడి

శ్రీరామకృష్ణమఠమునకు భక్తిపూర్వకముగ సమర్పింపఁబడెను.

కాకరపఱ్ఱు, కృష్ణాజిల్లా.

1920.

 వెల 6 అణాలు

Printed by
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
at the "VAVILLA" PRESS,
Madras. --- 1920

విషయసూచిక.

యామోదమును దెలుప లేచి 'అమెరికాసోదరీసోదరులారా' యని కంఠమెత్తి వచింపఁగానే యానిండుసభయంతయుఁ దహతహఁ గలకలారావముగలదై, తూర్పునుండివచ్చిన యొకసన్న్యాసి, స్త్రీలనుముందుగను బురుషులనుబిదపను జేర్చి సభ్యులను రమ్యముగ నాహ్వానముసేసి, లోకమునెల్లను దనకుటుంబముగ నెంచుకొనునంతటి సమత్వముగలవాఁడని యాశ్చర్యపడెను. అప్పటి జనులందఱు 'మనలో నొకండై నను నిట్లు దలపోయఁడుగదా' యని యొండొరులనుకొనిరి. ఆక్షణమునుండియు స్వామియందందఱికిని భక్తివిశ్వాసము లతిశయించెను. తరువాత, సభావిషయమున శ్రమంపడుచున్నవారలు సభకువచ్చియున్న జనులరొదను మఱువిధమున నణంపఁజాలక, "వివేకానందస్వామి యుపన్యాసమునో, కథనో, చివరమీకుఁజెప్పనై యున్నాఁడ" ని ప్రలోభపెట్టి, బాధకరముగనున్న సభాజనమును శాంతిపఱుచుచుండుట సామాన్యమయ్యెను. ఈకథలు కొన్ని యీచిన్నిపొత్తము నందుఁ బొందుపఱిచితిని.

ఈమహామతసభ హిందుమతచరిత్రమున నొకక్రొత్త శకము నారంభించెనని చెప్పవచ్చును; హిందుమతప్రాముఖ్యము క్రమక్రమముగ నందఱకును జక్కఁగఁ బోధపడఁగలదు. ఈమతసభ మొదటినుండి సమాప్తివఱకును గనుల మిఱుమిట్లుగొలుపు నలంకారప్రభలతోడను, బరదేశప్రతినిధుల ప్రతిభలతోడను, దేవేంద్రసభను మించియుండెను. కోట్లకొలఁదిజనుల నానావిధమతాభిప్రాయములును నీసభావేదికపై నివేదింపఁబడి యామోదింపఁబడెను. ఈసభను

శ్రీయుత "ఝూన్ హెన్రి బారోస్" దొరగా రిటుల వర్ణించిరి.

"నిర్ణీతకాలమునకు ముందుగనే సభామందిరము ప్రతినిధులతోడను జూపలతోడను గ్రిక్కిఱిసియుండెను. దేశము నలువైపులనుండియు, నితర దేశములనుండియు నాల్గువేల సభ్యులు కుతూహాలులై వచ్చి కొలంబియాసభ నలంకరించిరి. ఉదయముపదిగంటలకుఁ బెక్కులు పలుజాతీయపతాకములు పైని నల్లారుముద్దుగ నల్లలాడుచుండ, వేలకువేలు సభ్యు లుల్లాసంబున దరహాసితవదనారవిందులై కొలువుతీర్చి కూర్చుండఁ, బ్రపంచప్రతినిధులు పలువురు చేయిచెయియుఁ బట్టుకొని మందిరాంతరమునకు విచ్చేసిరి. నట్టనడుమను సంయుక్తరాష్ట్రములలోని ప్రధానమతగురువై, సభాధ్యక్షతాదక్షుండై, సింహాసనాసీనుండు నై ఈశ్వరధ్యానంబుతో సభాకార్యముల నారభించెను.

"ఆయన కిరుప్రక్కలను బ్రాగ్దిశా ప్రతినిధులు బ్రాహ్మ బౌద్ధ మహమ్మదీయమతస్థులు దివ్యాంబరధరులై సమాసీనులయిరి. అం దగ్రగణ్యుఁడు వివేకానందస్వామి. ఈయన కాషాయవస్త్రములనుధరించి యెఱ్ఱని తనముఖంబుపై శిరంబునఁ బచ్చనితలపాఁగఁజుట్టి సభ్యులనాకర్షించుచుండెను. వానిప్రక్కనే బ్రహ్మసామాజికుఁడు నాగర్కారుమహాశయుఁడును దరువాత సింహళద్వీపమునుండి ప్రతినిధిగవచ్చిన బౌద్ధపండితుఁడు ధర్మపాలుండును గూరుచుండిరి. మహమ్మదీయ, పారసీక, జైన, మతగురువులును, 'చీనా' 'జపాను' దేశమహాసీయులును, మఱియు ననేకబుద్ధిమంతులు తను

మతమును బోధింపఁ బ్రాతినిధ్యముఁ బూని యేతెంచి యుచితాసనంబుల నలరించిరి."

వివేకానందస్వామి తనయుపన్యాసాంతమున నెదుటఁ జూచుచున్న ప్రపంచమహాసభను బహురమణీయముగ నశోకచక్రవర్తిగొలువుకూటముతోడను, నక్బరుచక్రవర్తి మతసభలతోడను బోల్చి, వానియైతిహాసికోన్నతివిషయమై స్వాభిప్రాయమును నిపుణముగ వ్యక్తీకరించెను. దానిసారమును జదువరులు గ్రహింతురుగావుత.

మిత్రులారా, నాప్రార్థన యొకటిమాత్రముగలదు. ఇందు మతము విషయమగుటచే భాషాంతరీకరణమందు, నాకుసాధ్యమైనంతవఱకు, మాతృకనే యనుసరించినాఁడను. మహాపురుషునియుపన్యాసము, గంభీరమైనవిషయము, నిరుపమానమగు విమర్శనము గావున వీని నాలోచించి గుణగ్రాహకులరగు మీరు నాభాషాలోపములను గరుణింపుఁడు. బాలురకు సయితము తేలికఁగా దెలియునని లఘుటీకను జేర్చి, స్వామి యుదహరించిన గీతోపనిషదాదివిషయములకు మూలములను దాత్పర్యసహితముగ వ్రాసినాఁడను.

వివేకానందస్వామి జీవితసంగ్రహము

వివేకానందస్వామి 1863 వ, సంవత్సరమున జన్మించెను. వారు వంగదేశపుకాయస్థులు. వీరు సన్యసింపక పూర్వము నరేంద్రనాథదత్తుఁడని పిలువఁబడుచుండిరి. వీరి వంశమున నందఱును న్యాయవాదులు. కొంతకాలము వీరి తండ్రి మధ్యపరగణాలలో గొప్పన్యాయవాదియై తనరెను. తరువాతఁ గాలీఘట్టము (అనఁగా కలకత్తా) నగరమున 'హైకోర్టు'లో 'లాయరు' గనుండెను. మనస్వామికిని వంశానుగతమగు న్యాయవాదిపదమునందే దృష్టిపాఱెను; అంత 1884 వ, సంవత్సరమున బి. ఏ. పరీక్షయందాయన యుత్తీర్ణులయిరి.

స్వామిబాల్యము సజ్జనసాంగత్యమందును, సత్ప్రవర్తనమునందును, దైవధ్యానమందును రామాయణపారాయణమునందును నత్యంతాసక్తిని వెల్లడించెను. అన్నిపరీక్షలలోను నుత్తమముగఁ గృతార్థుఁడగుచుఁ దోడిచదువరులకును గురువులకును గౌరవాస్పదుఁడై పొగడొందెను. శాలురుచేయు ప్రశ్నములకు 'బైబులు' (క్రీస్తుమతగ్రంథము) పాఠముచెప్పునుపాధ్యాయుఁడు సమాధానముచెప్పనేరక పరిహాసపాత్రుఁడై యుండ గురువులగౌరవమును గాపాడి తానే

లేచి సరియైన ప్రత్యుత్తరములనిచ్చి సంతుష్టిపఱచుచునుండె నని విందుము. నరేంద్రునకు (పూర్వాశ్రమవ్యవహారనామము) సంగీతము, సాహిత్యము, చిత్రలేఖనము, నర్తనము మొదలగు విద్యలందుఁ బాండిత్యముగలదు. ఇంతియకాక ముఖమునందు జీవకళ, దృష్టియందుగంభీరత, విశాలఫాల ప్రదేశము లోనగువహాజలక్షణములుగలిగి జనులనెల్లర నతఁడాకర్షించి తనభావిమహిమను సూచింపఁగలిగెను.

పిదప, ముస్ముందుగ 'వకీలు' పనినారంభించినను నందు గడితేఱఁడు. కాని నరేంద్రుఁడు మతవిషయమునఁ బట్టుదలవహించి స్వమతపరమతములందుఁగల మహాతత్వముల నెఱింగి యీశ్వరభక్తుఁడై కాలముగడుపఁదొడఁగెను. దురాచారపిశాచముల మిగుల నెగటొంది, యొకఁడప్పుడు మెప్పు వడయుచున్న బ్రాహ్మమతమునఁ జేరి దైవకీర్తనములందును ధ్యానములందునుఁ దన్మయుఁడై కీర్తించుచుండెను. దేవుని జూడవలయునని యాయనమనను మిగుల బాధించె డిది; దేవునిజూచితిరా? నాకుఁజూపఁగలరా? యని గురువులను బలువురనడిగి తృప్తిగనక తొట్రుపడుచుండ, వీరిమనోరథము నీడేర్చి పరమవేదాన్తోపదేశముల సంతృప్తిపఱచిన మహామహుఁడు జగద్గురువు శ్రీరామకృష్ణపరమహంస. ఈమహానీయుఁడు కాశీనగరమున వెలయు కాళికాలయమున నర్చకుండై శిష్యుల ననేకుల నాఱితేర్చి మహాయోగియై వఱలెను. వీరిమతోపదేశములనిగ్గు "స్వమతవిసర్జనమును

బరమతదూషణమును గూడనివి" యని మనము తెలియు దుము. 'మీరలు నేచెప్పినమహాతత్వములను బరుల కంద అకు నుపదేశింపుఁడు' అని తమశిష్యుల కానతిచ్చి 1886వ, సంవత్సరమునఁ దమసాత్తగు పరమపదవి నలరించిరి.

అప్పటినుండియు ఛాత్రవరులు కొందఱు సన్యసించి నానాదిక్కుల నుపన్యాసములనిచ్చుచువచ్చిరి. వివేకానంద స్వామి పరిమగురునిజీవితకాలమందే యత్యాశ్రమమును స్వీకరించెను. ఇంతదనుక గురుపాదముల సేవించి, పిమ్మట హిమవత్పర్వతములందుఁ జిరకాలమునంచరించి మహాజ్ఞా నియై వచ్చి కాశీనగరమున నొకమఠమును స్థాపించి సహా ధ్యాయులకుఁ దానుబెద్దయై లోకోపకారమునకు గడంగెను.

1892 వ, సంవత్సరమున స్వామి చెన్నపురకేతెంచెను. వీరి యద్వితీయపాండితినిజూపుమహోపన్యాసముల కచ్చెరు వొంది పౌరులనేకులు శిష్యులై మూఢత్వమునువీడి నిజమత మున గౌరవముగలవారైరి. ఈసమయమునందే 'యమెరికా' ఖండమున 'చికాగో' నగరమందు సర్వమతమహాసభ, కానై యుండుటదెలిసి మనహిందుమతము నుపదేశింప వీరేసమర్థు లనియెంచి రాజాధిరాజులు ధనసాహాయ్యమొసరించిస్వామిని మనకుఁ బ్రతినిధిగ నచ్చటకుఁబంపిరి. ఈసభయందు నిదివఱలో క్రైస్తవమతమునే యుత్కృష్టమతముగఁ దీర్చుచుండిరి.

మనలో సముద్రయానమునకుఁ జెలరేపినవారు స్వామియేయనవచ్చును. అందుఁ దమకుతూహలమును బ్రక

టించి మనకొకపెద్దపత్రమును వ్రాసిపంపిరి. ప్రకృతోపన్యాసము 1893 వ, సంవత్సరము 'సెప్టెంబరు' 17 వ, తేదిని 'చికాగో' సర్వమతసభయం దీయఁబడెను. దీనిసారస్యము చదువరులు గ్రహింతురుగాత.

ఇట్లు దినమునకు రెండుపన్యాసములుచొప్పున నమెరికాలోని నానాప్రదేశములందు జ్ఞాన,కర్మ,భక్తి,రాజయోగములనెల్లను విప్పిచెప్పి యచటిమనుజులమనసులఁదార్కాణ చేసి యందందుసమాజములు,పాఠశాలలు, మఠములు,పత్రికలు మున్నగునవేర్పాటుచేసి యసంఖ్యాకులయిన తనశిష్యుల దేశీయులలోఁ బ్రధానులనియోగించి, మతప్రచారమున కానతిచ్చి స్వామి 1895 వ, సంవత్సరమున నింగ్లాండున కేగెను.

అచ్చటఁ గొన్నిమాసము లుపన్యసించి, యటనుండి 'స్విట్జర్లండు' 'జర్మనీ' మున్నగు దేశములందునయితము తమ వేదాంతజ్ఞానసూర్యుని బ్రకాశింపఁజేసి తుదకు జన్మస్థానమునకు 1897వ, సంవత్సరమున వచ్చెను. అంత భారతవర్షమునందంతటను దృష్టిదీర సుపన్యాసవర్షములనుగురిపించి సోదరుల సత్క్రియాకాండములను స్వీకరించి మఠములను వేదాంతసభలను, సేవాశ్రమములను, ననాథశరణాలయములను, బత్రికాకేసరులను, బాఠశాలలను, సమాజమందిరములను, గోష్ఠీమంటపములను, ధర్మసత్రములను, నిరుపేదల కన్నవదుపాయములను లెక్కలేని మహాజనోపయోగములను సమకూర్చి దేశోద్ధారకుండై పఱఁగెను.

స్వామి, రెండవతడవ, మనదేశమునుండి లండను, "అమెరికా" "ఫ్రాన్సు" మున్నగుచోట్లకు జని యనేక ప్రసంగములను జేసి వేదాన్తసంఘములనన్నింటను సంఘటింపఁజేసి తిరిగి తిర్గి 1900 వ, సంవత్సరము మాతృభూమిని జూచిరి. ఇచ్చటి మహాక్షేత్రములను దర్శించి వేదాన్తోపదేశబీజములను దిక్కుదిక్కున విచ్చలవిడిగ వెదఁజల్లి 1902 వ, సంవత్సరమున 'బేలూరు' ప్రధానమఠమున బ్రహ్మసాయుజ్యమునొందిరి. ఇప్పటికి వారివయస్సు 39 సంవత్సరములుమాత్రమే. తమపూనినకార్యమునెల్ల నేర్చి దిగన్తవిశ్రాన్తకీర్తిమంతుఁడై తననిజతత్వమెఱింగి స్వామి పార్థివదేహమునుజాలించెను.

శ్రీరామకృష్ణపరమహంస, నరేంద్రునెఱింగి, యితఁడు కర్మయోగియనియు, నలుసదవ సంవత్సరమును జూడఁడనియుఁ, దన్ను దా నెఱింగినవెంటనే దేహమునుజాలించుననియుఁ దన యితరశిష్యులకెఱిఁగించి, తనకార్యము నిర్వహించువఱకు నిజతత్వము నెఱుంగకుండఁ జేయుము తల్లీ యని తనకాళిని ప్రార్థించెననియును దెలిసి యానందింతుము.

మఱియు నాయానందమినుమడించుచున్నది, ఏలయనఁగా:—ఇచ్చట మాయద్రనగరమఠమున జ్ఞానకర్మయోగులగు శ్రీరామకృష్ణవివేకానందుల యంశములో యవతారములోయున నందియముంబొనరించు శర్వానంద రామస్వామియున్గార్లు నాకుఁ బరమపూజ్యులు.

'ఓంతత్సత్.'

'చికాగో' నగరోపన్యాసములు.

---

[1]హిందుమతము.

వేదమత ప్రాశస్త్యము.

చరిత్రకారులెఱుంగని పూర్వకాలమునుండియు మన కనుగతములయివచ్చుచు, నిపుడు మూఁడుమతములుమాత్రము ప్రపంచమున వెలయుచున్నవి. అయ్యవి హిందుమతము, [2]జొరాస్ట్రియను మతము, యూదులమతము. వానికన్నింటికిని మహావిఘాతములు సంభవించినను నశింపక యవి నిలఁబడి తమయంతశ్శక్తిని వెలిఁబుచ్చినవి. అందు, యూథమతము క్రైస్తవమతమును లోఁబఱుపఁగొనఁజాలక, సర్వజయశాలినియగుతనకూఁతుచే జన్మస్థానమునుండి తఱుమఁగొట్టఁబడెను. తమమహామతమును విశదీకరింపవలయునన్న నిపుడు పారసీకులందఱును గలసి మిగులనల్పసంఖ్యాకులు మాత్రమే మిగిలియున్నారు. ఇట్లుండ, హిందుదేశమున వేదమతమును నడుగంటఁ ద్రొక్కి యణఁపంజూచి యవాం

లఘుటీక.

1 సింధునదీవాస్తవ్యుల మతము ; 'హిందు' అని మార్పు.

జొరదష్టమహర్షి యొక్క మతమని కొందఱు చెప్పుదురు. ఈయన కొన్ని యుపనిషత్తులందుఁ జేర్కొనఁబడెను; ఈమతమే యిప్పటి పారసీక మతమని తెలియుచున్నది.

తరమతములు పెక్కులుద్భవిల్లెను; గాని యుద్ధురభూకంపమున సముద్రతీరనీరములవలె, నియ్యదొకక్షణము వెనుకకు మఱలినను, దిరిగి వేయిమడుంగు లధికవేగమున సర్వమును మ్రింగఁజాలు మహాప్రవాహముతో సముద్రజలము ముందునకుఁ జనుదెంచునట్లు, జాతిమతకల్లోలము కొంత విరమింపఁగానే, యీ తెగలనన్నింటిని గుటకరించి, యైక్యపఱచి, [1]తానుమాతృమతమే గావున వీనినెల్లను దనమహాశరీరమున దిట్టముగ సంఘటించుకొనెను.

హిందుమతమున సమస్తము నిమిడియున్నది; [2]విజ్ఞానశాస్త్రప్రకారము నవీనకాలమునఁ గనిపెట్టఁబడినవిషయములెల్ల, యేశాస్త్రముయొక్క ప్రతిధ్వనులనఁ దోఁచెడినో, యట్టి వేదాంతశాస్త్రమునందలి [3]యాధ్యాత్మికోన్నత ప్లావములనుండి, [4]బహుభంగులఁ బౌరాణికైతిహాసికగాథలతో నిండి ముప్పిరిగొనియున్న విగ్రహారాధనమునకుఁ జెందు నధమాభిప్రాయములవఱకును నుపపాదింపఁబడు [5]నానావిధమేధావిషయములును, బౌద్ధుల [6]యజ్ఞేయవాదములును, జైనుల [7]నాస్తికసిద్ధాంతములును, సర్వమును, హిందుమతమునం దవకాశమునొంది, దృఢముగఁ గూర్పఁబడియున్నవి.

---

1 వేదమతము, లేక హిందుమతము. 2 ఆంగ్లేయమున 'సైన్సు' అని వచింతురు. 3 పరమార్థవిషయమై ప్రతిపాదింపఁబడిన మహాతత్త్వములు. 4 పలువిధముల. 5 అన్నితరగతుల ఆలోచనాభాగములు. 6 దేవుఁడున్నాఁడో లేఁడో యని సందేహింపఁజేయువాదములు. 7 దేవుఁడు లేఁడని స్పష్టముగ నిరాకరించుమతము.

అట్లయిన, నింతింతదూరసంబంధములుగల యీ [1]చక్రారములన్నియు నేమధ్యప్రదేశమునఁగలియును? పయిక్ జూత్తుగ విరుద్ధములుగ నగపడుచున్న యీ వేర్వేఱుమతములకన్నిటికిని సామాన్యమైయున్న యాధార మెయ్యది? ఈప్రశ్నమునకే నేనిపుడు సమాధానమును జెప్పఁ బ్రయత్నించెదను.

వేదములు నిత్యములు.

హిందువులు తమమతమును వేదములమూలమున గ్రహించిరి; అవియే, వారికాధారములు. వేదములాద్యన్తరహితములని వారునమ్ముదురు. మొదలును జివరయులేకుండ గ్రంథముండునా యని యీసభ్యులకందఱకును బరిహాసపాత్రము కావచ్చును; కాని వేదములనఁగానే పుస్తకములని యభిప్రాయముకాదు. వేర్వేఱుకాలములయందు వేలువేలు పురుషులు గ్రహించి వెల్లడించిన పరమాత్మవిషయకములగు ధర్మములరాశియని వానియభిప్రాయము. ఆకర్షణస్వభావముగల యొకగొప్పశక్తి ప్రకృతియందుఁగలదు; ఈశక్తి మనుజులకుఁ దెలియకపూర్వముకూడ నాశక్తి యేలాగునఁ బ్రకృతియందు వెలసియుండెనో, మనుజులందఱును నట్టిశక్తి యున్నదని మఱచినప్పటికిని నయ్యది యథాపూర్వముగ నేలాగునఁ బనిచేయుచుండునో, యావిధముననే యాధ్యాత్మికప్రపంచము నేలునట్టి సర్వనియమములును [2]సర్వదా

1 చక్రముయొక్క-యాకులు. 2 ఎల్లప్పుడును.

వెలయుచునేయున్నవి. ప్రతిజీవాత్మకును బరస్పరముగల నైతిక, ధార్మికాధ్యాత్మికసంబంధములును, ప్రత్యేకజీవాత్మకును [1]దజ్జనకమైనపరమాత్మకును గలనైతికధార్మికాధ్యాత్మికసంబంధములును, మనకుఁ దెలియనియపుడును గలవు; తెలిసి యొకవేళ మనము వానిని [2]నేమఱుటతటస్థించినను, నవిమాత్ర మెల్లపుడును నట్లేవెలయుచుండును.

ఈనియమములను మొట్టమొదటఁ దెలిసికొనినవారు ఋషులని వ్యవహరింపఁబడుచున్నారు. వారలను మేము సంపూర్ణజ్ఞానులనుగ గౌరవింతుము. ఈఋషి[3]పుంగవులలోఁ గొందఱు స్త్రీమణులును గలరని యీసభవారల కెఱుక పఱుప నాకానందముగలుగుచున్నది.

మఱియు నీనియమములు [4]నియమములులాగున నశింపక శాశ్వతముగ నుండవచ్చునుగాక; కాని వాని కాది యుండితీరవలయుఁగదా యని యిచ్చట శంకింపవచ్చును; సరియే; వేదములు, 'సృష్టి యాద్యంతరహితమ'ని మాకు బోధించును. మాయాస్వరూపయగు నఖిలబ్రహ్మాండశక్తియు మొత్తముమీఁద సదా మాఱక యొకేవిధముగా నుండునని మనకు విజ్ఞానశాస్త్రము నిరూపించుచున్నది. అటులయినచో, నేపదార్థమును లేక యున్నకాలమునందు, [5]వ్యక్తరూపముగల యీశక్తియంతయు నెచ్చట నెలకొని యుండెను? కొందఱు, నిర్గుణపరబ్రహ్మమునందు [6]లీనమై

1 జీవాత్మకుకారణమయిన. 2 మఱచుట. 3 శ్రేష్ఠులు. 4 ఒకరిచే ఏర్పఱుపఁబడినవి. 5 కంటికగపడు. 6 అణఁగినదై.

యీశక్తి [1]యవ్యక్తముగనుండెనని వచింతురు. ఆపక్షమందు భగవంతుఁడు కొన్నివేళల యందవ్యక్తుఁడై మఱికొన్నివేళలందు వ్యక్తుఁడై కావలసియున్నది; అనఁగా దేవుఁడుకూడ నొకస్థితినుండి [2]వేఱొండుస్థితికి మాఱేస్వభావముగలవాఁడని సిద్ధించును; అనఁగా భగవంతునకనిత్యత [3]యాపాదింపఁబడుచుండెను. చంచలమైన ప్రతిపదార్థమును వస్తుసమ్మేళనము వలనఁ బుట్టుచున్నది. ఇట్టి [4]జన్యపదార్థముల కన్నింటికిఁ నాశనరూపమగుమార్పు గలుగకమానదు. కావున భగవంతుఁడు నశింపవలసియుండెను; ఇది కేవల మసంగతము. కాఁబట్టి యెన్నండును సృష్టిలేనికాలమే గాన్పింపదు.

సభ్యులు సెలవిచ్చినయెడల నొకదృష్టాంతము చెప్పెదను. స్రష్టయు సృష్టియు ననునవి రెండు [5]సమదూర రేఖలు; ఆద్యంతములులేక యెచ్చోటఁగొల్చినను నొకదానికొకటి [6]సమానాంతరము గలిగి సాగుచుండెడు రెండు గీతలు. భగవంతుఁడు సర్వశక్తుఁడు, సర్వవ్యాపి, సర్వనియంత. ఈశ్వరసంకల్పముచేతనే యొకకల్పముతర్వాత మఱొకకల్పము అవ్యక్తమునుండి [7]యుత్పన్నమై, కొంతకాలము తనరారి, తిరిగి యవ్యక్తమునందే [8]లయమును బొందుచుండును. ఈపాఠమునే హిందుదేశమునఁ బ్రతిబాలుఁడు దనగురుసన్నిధిని

1 కంటికగపడక. 2 మఱొక. 3 వచ్చుచుండెను. 4 జన్మము నొందెడు. 5 ఇంగ్లీషున 'Parallel lines' అనియందురు. 6 ఎడము. 7 పుట్టి. 8 నాశమును.

ప్రతిదినమును బఠించుచుందును. "[1]భగవంతుఁడు పూర్వ కల్పమునందువలెనే యీసూర్యుని నీచంద్రుని స్మరించి సృజించెను." ఇప్పు డిదియే, [2]నవీనవిజ్ఞానశాస్త్రసమ్మతమై యొప్పుచున్నది.

ఆత్మ నిత్యము.

నేనిచట నిలఁబడియున్నాఁడను. నేను నాకండ్లు మూసికొని మనసునందు "నేను, నేను, నేన"ని [3]భావనచేసినయెడల, నాకగపడుభావ మెయ్యది? శరీరభావమే. అలాగయినచో, 'నేను' అనునది చైతన్యములేని [4] భౌతికపదార్థములసంయోగమేనా? వేఱొండుకాదా? వేదములు "అట్లుకాదు" అని చాటుచున్నవి, "[5]చైతన్యశూన్యమైన వస్తు[6]సంగతికాదు." 'నేను' అనునది శరీరమునందునివసించియున్న యొకజీవాత్మ. 'నేను' దేహమునుగాను. ఈశరీరమునశించును. నాకునాశనములేదు. ఇచ్చట నేనీదేహమునం దున్నవాఁడను; ఈదేహము నశించిపోయినపుడుగూడ నేను సదా జీవించుచునేయుందుదును. నాకుఁ బూర్వజన్మమునుగలదు. జీవాత్మ కేవలము [7]శూన్యములోనుండి సృజియింపఁబడలేదు; పలయందురా, సృష్టియనఁగాఁ

1 "సూర్యాచంద్రమసౌ ధాతా యథాపూర్వ మకల్పయత్" అనిమూలము. 2 "సైన్సు" అని ఇంగ్లీషుపదమునకు సరియగు వ్యావహారనామము. 3 మనస్సునందు ఊహించుట. 4 పంచభూతములసంబంధమైన. 5 ప్రాణము, లేక జ్ఞానము, లేక చలనము లేని. 6 వస్తువులయొక్క సమ్మేళనము (కూడిక). 7 అభావము (లేనిది.)

బదార్థసం[1]యోగము; మఱి,సంయోగమంటే, తిరిగి యెప్పు
డో [2]భావికాలమున క్షయమును బొందునదే యని
యర్థము. కావున, నాత్మ సృష్టింపఁబడినయెడల,దానికి నాశ
నముకూడఁదప్పదు. కాఁబట్టి యాత్మ సృజింపఁబడినదికాదు.
మఱియుఁ గొందఱు, సుందరములగు శరీరములు, బుద్ధి
బలము, సర్వాంగపుష్టియునొంది సుఖవంతులయి జన్మించి
సంపూర్ణారోగ్యమును ననుభవింతురు. అన్యులు [3]దుఃఖ
భాగులై పుట్టుదురు; అందుఁ గొందఱు కాలుసేతులులేని
వారు; కొందఱు పుట్టువెఱ్ఱులు, వివేకహీనులునై జీవనము
మహాకష్టముగ వెళ్లఁబుచ్చుచు, దైన్యతనొంది పెనఁగులాడు
చుందురు. ఏమికారణము? వారెల్లరు సృజింపఁబడియుండిన
పక్షమున, [4]న్యాయైకపరుఁడును, దయామయుండు నగు
భగవంతుఁడు, సుఖగానొకరిని దుఃఖగామఱొకరిని సృజిం
చునా? అతఁడంతపక్షపాతియా? అదిగాక, యీజన్మము
నందుఁ గష్టపడినవారలు ముందుజన్మమునఁ బూర్ణముగ
సుఖంతు రనుకొందమన్నను పీసమైన మనశంకవదలనేలేదు;
ధర్మపరుఁడును గరుణాశీలుండును నగుపరమేశ్వరుని పరిపా
లనమందు [5]నీపుట్టుకయందుమాత్రము మనుజుఁడు దుఃఖ
భాగియేలకావలయును? ఇదియునుంగాక, భగవంతుఁడు
'సృష్టికర్త' యనినందువలన నభిప్రాయమేమి? [6]సృష్టివైపరీత్య

1. కూడిక. 2. రాఁబోవు. 3. దుఃఖమునుబొందువారై. 4. న్యాయమే ముఖ్యముగఁ గలవాఁడు, 5. జన్మము. 6. విరుద్ధకార్యములు.

ములకుఁ గారణ [1]మొండు చెప్పయత్నించుటకని యెంత మాత్రము తెలుపరాదు, సర్వశక్తిమంత ముగుదైవ[2]విఘటనమనిమాత్రము చెప్పవచ్చునేకాని మఱొకకారణమున కవకాశమియ్యదు. కాఁబట్టి, చూడఁగానే దీనికి శాస్త్రముతోఁ [3]బ్రసక్తిలేదని [4]తెల్లమే. ఇఁక, మనుష్యుఁడు దాననుభవించుకష్టసుఖములవిషయమై, తన యీజన్మమునకుఁ బూర్వమే కారణము లుండితీరవలయును. ఈకారణములు దాను స్వయముగ జన్మాంతరమునఁ జేసికొన్నకర్మములే.

మానసిక శారీరకధర్మములు తల్లిదండ్రులస్వభావస్వరూపములనుబట్టి సంతతివారలకుఁ [5]బరంపరఁగా సంటి వచ్చుచుండు నని చెప్పరా? ఇచ్చట సమదూర రేఖలోయన రెండుస్థితిగతులుగలవు. మానసిక మొకటి; [6]ఆధిభౌతికము మఱియొకటి; మనోవ్యాపారముగలది యొకటి, [7]ద్రవ్యసంబంధము గలది మఱొకటి. ద్రవ్యమును, ద్రవ్యము చెందురూపాంతరములునుమాత్రమే 'మన'దనుదానికంతకును సరియైన సమాధానమగునేని, నాత్మ యొండుగలదని యూహింపఁ బనియే గానరాదు. కాని మనస్సంబంధియగునాలోచనాశక్తి [8]ప్రకృతినుండి బయల్వెడలెనుటకు హేతువును [9]నిరూపింప

వంశపరంపరా సంబంధము.

---

1 ఒకటి. 2 ఏర్పాటు. 3 సంబంధము. 4 స్పష్టమే. 5 వంశక్రమమున. 6 పంచభూతములందుండునది. 7 పదార్థ. 8 జడము. 9 సమాలముగఁ జెప్పలేము.

లేము. ఇదిగాక, తత్వశాస్త్రప్రకారము '[1]ఏకమేవాఽద్వితీయ' మ్మను[2]నీశ్వరభావము తప్ప [3]యుండిన యెడల, [4]ఆధ్యాత్మికేశ్వరత్వముకూడ విధిగా [5]లౌకాయతికమతమంతయుక్తియుక్తమే; దీనికంటెఁ దక్కువయభీష్టమైనట్టిదియును గాదు. పోనిండు; వీనిలోనేదియుఁ [6]బ్రకృతమునకక్కఱలేదు.

శరీరములకు వంశక్రమముగఁ గొన్నిగుణములు లభించునని యొప్పుకొనెదము; గాని [7]యీపారంపర్యము శరీరాకారమునకుమాత్రమే సంబంధించును;

పూర్వజన్మ సంస్కారము.

అట్టిశరీరమునుండి యొకానొక మనోధర్మముత్పన్నమగును; ఆమనస్సునం దట్టివిశేషగుణము [8]సంక్రమించుటకుఁ దనదు[9]పురాకృతకర్మములే కారణము. జన్మాంతరవాసనగలయాత్మ [10]స్వజాతిసంబంధవశమునఁ దానావాసన నగపఱచుట కత్యంతసాధనమైన దేహమునందే జన్మించును. ఈగుణము పూర్ణముగ శాస్త్రసమ్మతమే; ఎందు

1 ఏకమేవ=ఒక్కఁడే, (దైవము), అద్వితీయం = రెండవది లేదు. 2 ఈశ్వరుఁ డొక్కఁడే యనుతలంపు. 3 ఆవశ్యకమైనచో (అనఁగా నిజముగ దేవుఁ డొక్కఁడే యుండునేని). 4 ఆత్మయందుండు ఈశ్వరత్వము. 5 నాస్తికమతము. 6 ఇచ్చటిసందర్భమునందు. 7 క్రమముగ వచ్చునది. 8 కలియుటకు. 9 పూర్వజన్మమున చేసికొన్న. 10 'యోగ్యం యోగ్యేనయుజ్యతే' అనఁగా, ఆత్మ తన మనసుపట్టివాసనను బ్రకటించుకొనుటకు ఏది అర్హమో అట్టిశరీరముతో కలియుచున్నది.

చేతననఁగా, నేవస్తువయినను నభ్యాసమువలననే యగునని శాస్త్రము విశదీకరించుచు; అట్టియభ్యాసము మఱలమఱలఁ జేయఁ బ్రయత్నించుటవలన సిద్ధించును. దీనినిబట్టియే, యప్పుడుపుట్టినశిశువున కప్పుడే నిజస్వభావము లంకురించుట కీపౌనః[1]పున్యమే కారణమని యూహింపవలసియున్నది. ఈ స్వభావములెల్ల యీజన్మమునందే [2]యలవడినవికావు గావున, నవి పూర్వజన్మవాసనవలననే వచ్చితీరవలయును.

జన్మాంతరస్మృతి.

ఇంకొక శంక తోఁచుచున్నది; ఇదంతయు నిశ్చయమగునేని, నాపూర్వజన్మవృత్తాంత మేదియు నాకు జ్ఞప్తికిరాదేమి? ఈశంకను సులభముగాఁ దీర్పవచ్చును. ఇప్పుడు [3]నేనింగ్లీషుమాట్లాడుచున్నాఁడను. ఇది నామాతృభాషగాదు. వాస్తవముగా నామాతృభాషాపదము లేవియు నాబుద్ధియందుఁ బ్రకృతము గనుపట్టవు. కాని యొక్కక్షణమాత్రము వానిని స్మరింపఁ జూచెదనా, యవి [4]శరపరంపరలుగ వచ్చిపడును. ఇందువలన నేమిదెలియునంటే, చైతన్యము మానససముద్రముయొక్క [5]యుపరిభాగమనియు, మనయనుభవములన్నియు దానిలోఁతులందుఁ బ్రోవుపడియున్నవనియును విశదమగుచున్నది. యత్నముమాత్రము సేయుఁడు, బింకముగఁ బోరాడుఁడు.

---

1 మరలమరలఁజేయు నభ్యాసమే. 2 వచ్చినవి. 3 వివేకానందస్వామి. 4 బాణములొకటి వెంబడినొకటి వేవేగఁబోవునట్లు. 5 పైభాగము.

అవన్నియుఁ దిరిగివచ్చును. మీపూర్వజన్మచరితములుకూడ మీకు జ్ఞాపకమునకు రాఁగలవు.

ఇదే సూటిగఁ జెప్పునట్టి చక్కనినిదర్శనము. ఏవాదమునకైనను బ్రత్యక్షానుభవమునకు సరిపడునదియే పరమ ప్రమాణము. ఇదిగో పందెమొడ్డి ఋషులు లోకమందంతటను జాటుచున్నారు.— "మేము [1]స్మృతిమహాంబుధిలోఁతుల నడుగంటఁగదలించురహస్యమును గనుగొంటిమి. అందుకొఱకు యత్నముసేయుఁడు, మీపూర్వజన్మవృత్తాంతములు పరిపూర్తిగ మీకు జ్ఞప్తికివచ్చును." ఇందువలననే హైందవుఁడు దా[2]నాత్మస్వరూపమని నమ్మును.

"[3]అవ్వానిని ఖడ్గము ఖండింపనేరదు. అవ్వానిని వహ్ని దహింపఁదగదు. అవ్వానిని జలము గరఁగింపఁజాలదు. అవ్వానిని గాలి యెండింపలేదు." ప్రతిజీవాత్మయు నొక [4]వలయమనియు, దానినడుము దేహమునందుఁ బ్రతిష్ఠింపఁబడినను దానికిఁ [5]గైవారమెచ్చటను గానరాదనియును హిందువులు నమ్ముదురు; మఱియు మృత్యువనఁగా నీవలయమధ్య మొకశరీరమునుండి మఱియొకశరీరమునకు మాఱుచుండుటయే యని వారియభిప్రాయము. ఆత్మ, జడపదార్థము

1 జ్ఞాపకమను మహాసముద్రము. 2 పరమాత్మయొక్క అంశము. 3 'నైనం ఛిన్దన్తి శస్త్రాణి నైనం దహతి పావకః। న చైనం క్లేదయన్త్యాపో న శోషయతి మారుతః।'(భగవద్గీత.) 4 కుండలాకారము. 5 మట్టు అంచు.

లచే బంధింపఁబడినదియునుగాదు. అది సహజముగా స్వతంత్రమైనది, బంధములు లేనిది, పవిత్రమైనది, స్వచ్ఛమైనది, పరిపూర్ణమైనది. కాని యెటులనో! యేలయో! తాను ప్రకృతిచే బద్ధమని తెలిసికొని శరీరమే తా నని భావించుకొనుచుండును.

[1]స్వేచ్ఛ, [2]పూర్ణత, [3]స్వచ్ఛతగలజీవుఁడు జడప్రకృతి కిట్లు దాసుఁడై పడియుండనేల? అనునది తరువాతిశంక. సంపూర్ణునకుఁ దానసంపూర్ణుఁడనుకొనుట కెట్లు భ్రమింపశక్యమగును? హిందువులు తారీ ప్రశ్నమునకుజంకి "అట్టిదడుగరాదు" అని చెప్పునని మాతోఁ గొందఱనిరి.

ఆత్మకు శరీరసంబంధము.

విచారణాశీలురుకొందఱు సంపూర్ణ[4]ప్రాయులయిన యొక్కరుఁడో పెక్కండ్రో జీవులను నిర్ధారణచేయుచు సమాధానింపఁగోరి, లోపము లగపడకుండఁగ శాస్త్రజటిలములగు పెద్దపదముల నుపయోగించుచుందురు. కాని పేర్కొనుట [5]విశదీకరించుటకాదు. ప్రశ్నమటులనే మాఱకయుండెను. సంపూర్ణుని సంపూర్ణతుల్యుఁడన నెట్లుశక్యమగును? నిర్మలమై సంపూర్ణమగుపదార్థమునకు నిజస్వభావమునందలి పరమాణువు పరిమాణముగల [6]కణమైనను మార్పుచెందుటెట్లు? కాని భారతీయుఁడు బహు

1 పరాపేక్షలేమి, కర్మబద్ధముగామి. 2 దైవగుణములలోపము లేకుండుట, పరమాత్మసాదృశ్యము. 3 మాలిన్యమును బొరసియుని తేజస్సు, బ్రహ్మవర్చస్సు. 4 సమాను లనఁదగు. 5 విషయము మనసు నాటునటు వివరించుట. 6 లేశము.

నిష్కపటమైన [1]సద్భావముగలవాఁడు. అతఁడు [2]కుతర్కమున [3]మఱుఁగుపడుటకిష్టపడఁడు; [4]మగతనమున వాదము నెదిరి నిలువఁజాలు ధైర్యశాలి. వానిసమాధాన మేమనఁగా, “సంపూర్ణాత్మ తనను అసంపూర్ణునిగను [5]విషయసాంగత్య నిర్బంధములలోఁ జిక్కువడినవానిగను దానెట్లు దలంచుకొన వలసివచ్చెనో, నాకుఁ దెలియదు. కాని, అదెంత తెలియకున్నను [6]యథార్థము యథార్థమేగద. తనను దాను శరీరముగా భావించుకొనుట ప్రతివాఁడును దథ్యముగఁ దనమున మనం[7]దనుకొనుచుండునదే.” అది యట్లుండుటకుఁ గారణ మేమో, శరీరములో నొకం డుండుటేలకో యతఁడు బోధింపఁబూనఁడు. అది యీశ్వరసంకల్పమని చెప్పు సమాధానము కూడ వివరణము కానేరదు. “నేనెఱుంగను” అని హైందవుఁడు వచియించినదానికంటె నిందు విశేషమేమియును గానంబడదు.

జన్మరాహిత్యము.

సరే, మానవజీవము నిత్యము, నాశనరహితము, సంపూర్ణము, ననంతమునైనదే; మరణమనఁగాఁ జక్రమధ్యమువలెనుండు జీవము; దేహమునుండి దేహమునకుమాఱుచుండుటయే. పూర్వజన్మమున మనము చేసికొన్నకర్మములే మనవర్త

1 మంచిమనస్సు. 2 కుచ్ఛితచర్చ. 3 దాఁగుకొనుటకు. 4 పౌరుషముతో. 5 ఇంద్రియములతో సంయోగము గలిగి కట్టువడియుండుట. 6 కారణము తెలియనంతమాత్రమున వస్తువే లేదనుట సత్యమనిపించుకో లేదని యర్థము. 7 ‘నేను చనిపోవుదును’ అను నప్పుడు ‘నేను’ అనగా శరీరమే యని వానితలంపు.

మానస్థితిని [1]నిర్ణయించుచున్నవి; ఇప్పుడు చేయుచున్నవి భావిస్థితిని నేర్పఱచును. ఆత్మ జన్మజన్మమునకును మృత్యువు మృత్యువునకును గ్రమముగ [2]ముందునకు సాగుచునో, లేదా [3]తిరిగి వెనుకకు బడుచునో, సంసారమునందే తిరుగాడు చుండును. కాని యిచట మఱియొకశంక గలుగుచున్నది. మనుజుఁడు [4]ఝంఝూవాతమునందు సముద్రతరంగముల మీఁదఁ గొట్టుకొనుచుండు చిన్నదోనెయేనా? నురుఁగుతోఁ బొంగిపైకెగయు కెరటములమీఁదనొకక్షణము తేలుచు, నుత్త రక్షణముననే [5]యావలించు [6]జలాగాధములంబడి తనశుభా శుభకర్మములకు[7]లోనై [8]కడలియలల నిటునటు [9]నిరంతరము [10]పొరలాడుచుండు నౌకయా మనుజుఁడు? లేదా, యెడతె గక [11]యుద్రేకించుచు, మీఁదికిఁ జొరఁబడుచు, వెనుదీయక త్రోసికొనిపడునట్టి [12]కార్యకారణరూపమగు మహాప్రవాహ ములో దుర్బలమును నిరాధారమునగు పాడువడవయా ? లేకున్న, దారిలోఁ గ్రిందఁబడిన వానినెల్లయును నలఁగఁ ద్రొక్కుచుఁ, బతులం గోలుపోయినసతుల కన్నీరుగానక,

---

1 ప్రస్తుతము మన మనుభవించువానికిఁ గారణము లగుచున్నవి. 2 అభివృద్ధినొందుచునో. 3 క్షీణించుచునో. 4 వావగాలి. 5 పంగటించు. 6 నీటిలోఁతులంబడి. 7 అధీనమై. 8 సముద్రతరంగముల 9 ఎల్లప్పుడు. 10 పొర్లుచుండు, ఊఁగాడు. 11 విజృంభించుచు. 12 కార్యమగుటకు ముందు కారణ ముండితీరును; కారణము కార్య మునకు దారితీయుచునేయుండును; కావున నిరంతరసంబంధముగలిగి ముందును వెనుకను బడుచుండు కార్యకారణప్రవాహమునందలి పడవ.

తల్లిదండ్రులులేనిబిడ్డలయేడ్పు నాలింపక దొరలుచున్నసృష్టిచక్రముక్రిందనున్న చిమ్మటపురుగా? అకటా! తలఁచుకొనిన హృదయము[1]కుంగిలుచున్నది. అయినను జేయున దేమియు లేదు, ప్రకృతిధర్మమట్లుండెను. ఏమియు నాశ లేదా? ముక్తిసాధన మేదియులభింపదా ? యనునార్తధ్వని [2]నిరాశావిష్టములగు హృదయాంతరాళములనుండి వెల్వడలుచుండెను. ఈమొఱ [3]పరమదయాపదమునకు వినఁబడెను. అంతట, సుఖాశాజనకములును, దుఃఖోపశమనములునగు నభయవాక్యములు చెవిసోఁకి, వేదఋషిని బ్రేరేపింప నతండు నిలువంబడి యెలుగెత్తి సింగపుబొబ్బతో లోకమునకంతకును నీసంతోషవార్తను జాటెను.— "వినుఁడు; [4]నిత్యానందస్వ

---

1 దిగఁబడు, కృశించు. 2 ఆశలేని. 3 దయామయుండగు భగవంతునకు. 4 "శృణ్వంతు విశ్వే అమృతస్యపుత్రా అయేధామాని దివ్యానితస్థుః। వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తం ఆదిత్యవర్ణం తమసః పరస్తాత్ ॥ తమేవ విదిత్వాతి మృత్యుమేతి। నాన్యః పన్థా విద్యతే ఽయనాయ."

అర్థము.—అమృతస్య=అమృతస్వరూపుఁడగు భగవంతునియొక్క, విశ్వే=అందఱు, పుత్రాః=బిడ్డలారా! శృణ్వన్తు=వినుఁడు. అయే=ఈ, దివ్యాని=ప్రకాశించునట్టి, ధామాని=స్థానములను, తస్థుః=ఆశ్రయించినవారలారా! (అని యర్థము.), ఆదిత్యవర్ణం=సూర్యతేజస్సుగల, తమసః=చీఁకటికంటె, పరస్తాత్=భిన్నమైన, మహాన్తం=గొప్పవాఁడైన, ఏతం=ఈ, పురుషం=దేవుని, అహం=నేను, వేద=తెలిసికొన్నాఁడను. తమేవ=వానినే, విదిత్వా=తెలిసికొని, మృత్యుం=మరణమును, అత్యేతి (అతి+ఏతి)=అతిక్రమించును

రూపునిబిడ్డలారా!దివ్యస్థాననివాసులారా!మీరును వినుండు. తమోఽతీతుండును భ్రమాతీతుండు నగునాపురాణపురుషుని నేనుగనుగొంటిని. వానినే తెలిసికొని మీరు చీటికిమాటికిఁ గలిగెడి యీమరణావస్థనుండి సేవింపఁబడుదురు." "నిత్యానందస్వరూపునిబిడ్డలారా!"—ఎంతమధురమైన నామమో! ఎంత యాశగొలుపునామమో! సోదరులారా! 'నిత్యానందస్వరూపుని[1]కుమారులు'అనునీమధురనామముతో మిమ్ములను బిలువనిండు. హా! భారతీయుఁడు మిమ్ముఁ బాపాత్ములనుగఁ బిల్వ[2]నోర్వఁడు. మీరలు భగవంతునిపిల్లలరు; నిత్యానందమునకు భాగస్వాములరు;పవిత్రసంపూర్ణజీవాత్మలరు;మీరు భూలోకదేవతలరు. పాపాత్ములా?మనుష్యు నట్లుపిలుచుట యే పాపము. మానవు లెల్లరకును, మహావమానకరమగు దూషణము. సింగములారా!పైకిరండు; మీరు గొఱ్ఱెలనుభ్రాంతిని విదలింపుఁడు; మీరు నాశనమొందఁగనియాత్మలరు. మీరు [3]జడములరుగారు, మీరు శరీరములరుగారు; జడమైనప్రకృతి మీకుదాసి; మీరుగారు ప్రకృతికి బానిసలరు.

ఇదేవిధముగ వేదములు ఘోషించును; దేనిని?[4]క్షమారహిత భయంకరశాసనసమ్మేళనమునుగాదు, కార్యకారణ

(నగుఁడు), అథా నా తః=మోక్షమునకు, అన్యః=మతిరియొక, పన్థాః=మార్గము, న విద్యతే=లేదు.

1 కొడుకులు. 2 సహింపఁడు. 3 అచేతనములు. 4 ఓర్పులేని భయమును గలిగించు చట్టములకలయిక.

ఈశ్వర స్వభావము

రూపమైన[1] యపారకారాగృహముగాదు. కాని యీసమస్తశాసనములకుఁ బ్రభువైనవాఁడును, బ్రకృతిశక్తుల ప్రతిపరమాణువులోపలను వెలుపలను వెలుఁగువాఁడును, నొకఁడుగలఁడనియును, [2]నతనియానతివలన భూమండలమున గాలివీచుచు, నిప్పు రగులుచు, మబ్బులు కురియుచు, మరణము చరియించుచునుండెననియును వేదములు ఘోషించును. అట్టివాని స్వభావమేమి? అతఁడు సర్వవ్యాపి, నిర్మలుఁడు, రూపరహితుఁడు, సర్వశక్తిమంతుఁడు, దయామయుఁడు. "[3]నీవే మా తండ్రివి; నీవేమాతల్లివి; నీవే మా ప్రియమిత్రుఁడవు; నీవే సర్వశక్తికి మూలాధారుఁడవు; మాకుశక్తినిమ్ము. ప్రపంచభారమునెల్ల వహించువాఁడవునీవే, ఈజీవముయొక్క చిన్న బరువును మోయ మాకు సాయపడుము!" అని వేదఋషులు గానముచేసిరి. అతనిని మనము భజియించుటెట్లు? భక్తిచేత. "ఈజన్మమునఁగాని రాఁబోవుజన్మమునందుఁగాని యున్నింటి

1 దరిలేని చెఱసాల. 2 శ్లో. భయాదస్యాగ్నిస్తపతి భయాత్తపతిసూర్యః, భయాదింద్రశ్చ వాయుశ్చ మృత్యుర్ధావతి పంచమః. అనఁగా, ఇతని (దేవుని) భయమువలన అగ్నిమండును; (ఇతని) భయమువలన ఇంద్రుఁడును వాయువును (వర్షించును, వీచును) అయిదవ వాఁడగు మృత్యువు పఱుఁగిడును. ఈశ్లోకాభిప్రాయమునే పైమాటలు స్ఫురింపఁజేయును. 3 శ్లో. పితాత్వం మాతాత్వం దయితతనయస్త్వం ప్రియసుహృత్, త్వమేవ త్వం మిత్రం గురురసి గతిశ్చాసి జగతాం,

కంటె నెక్కుడుప్రియమైన [1]యొక్కండుగ మనము వానిని బూజింపవలయును.

వేదములందుఁ బ్రతిపాదింపఁబడునట్టి భక్తియోగ మిదియె. భూలోకమునం దవతరించిన భగవంతుఁడని హిందువులు నమ్మిన శ్రీకృష్ణునిచే, ని దెంతసంపూర్ణముగ వివరింపఁబడి యుపదేశింపఁబడెనో చూతము.

మనుజుఁడు, నీటిలోఁ బెఱిగినను నీటిచే నెన్నండును దడియని తామరాకువలె, నీప్రపంచమునందు జీవయాత్రను నలుపవలయునని శ్రీకృష్ణుఁ డుపదేశించెను.

భక్తి మార్గము.

కావున మానవుండు భూమియం దట్లే సంచరింపవలయును.—తన[2]హస్తములను గర్మాధీనముగను, దనహృదయమును నీశ్వరాధీనముగను జేయవలయును.

ఇహలోకమునఁగాని పరలోకమునఁగాని ఫలము

త్వదీయ స్త్వద్భృత్య స్త్వపరిజన స్త్వద్గతిరహమ్, ప్రపన్న శ్చైవంసత్యాహ మపి తవైవాస్మి హి భరః." అనఁగా, తండ్రివి, తల్లివి, భార్యవు, కుమారుఁడవు, ప్రియస్నేహితుఁడవు నీవే; మిత్రుఁడవు, గురుఁడవు, జగద్గతియు నీవే, నేను నీవాఁడను, నీభృత్యుఁడను, నీపరిచారకుఁడను, నీవు గతిగలవాఁడను; నే నిట్టాప్రకారముగానే పడియుండినప్పటికిని భారమునుమోచుచున్నాఁడనుగదా. 1 ఒకవస్తువుగ. 2 తనహస్తములచే పనులను చేయుచున్నను హృదయము నీశ్వరునియందు లగింపవలయునని యర్థము. రామకృష్ణపరమహంస,—"నీళ్లకుండను నెత్తిమీఁదఁబెట్టుకొని పోవుచుఁ దనతోటివారితో మాటాడుచున్నను, యువతి తన

నాశించి దేవుని భజించుట యుక్తమగునుగాని, యితరఫలాపేక్ష లేక కేవలభగవదారాధనమే ఫలముగా

భక్తి

భజించుట సర్వోత్తమము. [1]"ఈశ్వరా, నేను ధనమునుగోరను, విద్యనపేక్షింపను; సంతానమును స్మరింపను. నీయిష్టమేని, కష్టశతములనైన [2]నోర్తును; కాని దీనినిమాత్రము నాకుఁ[3] బ్రసాదింపుము.— భక్త్యైకబుద్ధితో నిష్కపటముగను [4]నిరాసంగముగను నిన్ను సేవించునట్లుమాత్రము నన్ననుగ్రహింపుము" అని ధ్యానశ్లోకముదనరారు. శ్రీకృష్ణుని ప్రియశిష్యుండును నప్పటిభరతదేశచక్రవర్తియు నగుయుధిష్ఠిరుండు శత్రువులచేఁ [5]బరాజితుఁడై స్వరాజ్యమును[6]గోలుపోయి, భార్యతో హిమాలయపర్వతములం దొకయడవిలో శరణుఁబొందవలసివచ్చెను. అప్పుట వానినొకరోజున "నీవు పరమధార్మికోత్తముండవై

నిశ్చలుండవై యెట్లు ధ్యానముంచునో, అట్లే నీవుడును నీవు ప్రపంచము నందుండి సంసారము చేయుచున్నను, సదా భగవంతునిపై ధ్యానముంచవలయును." అని పలికెను. 1 శ్లో. "నధనం నజనం నసుందరీం కవితాం వా జగదీశకామయే, మమజన్మని జన్మనీశ్వరే భవతాత్ భక్తిరహైతుకీ త్వయి." అనఁగా, ఓజగదీశ! నేను ధనమును గాని, జనమును (సంతానము మొ॥) గాని సుందరకవిత్వమును గాని కోరను గాని ప్రతిజన్మమునందును నాకు ఈశ్వరుఁడవైన నీయందు నిర్హేతుకమైన భక్తి పొసఁగుఁగాక. 2 సహింతును. 3 అనుగ్రహింపుము. 4 ఫలాసక్తి లేకుండ. 5 ఓడింపఁబడినవాఁడై. 6 పోఁగొట్టుకొని.

యుండియు నీవింతదుఃఖ మేలయనుభవింపవలెను? అని రాణి ప్రశ్నించెను. అంతట జక్రవర్తి [1] "ప్రాణేశ్వరీ, హిమాలయపర్వతములను జూడుము. [2] ఎంతమహత్తుగ నెంతరమ్యముగనున్నవో! వానిజూడ నాకుం గడుంబ్రీతి. అవి నాకేమియు నీయ్యవు; కాని యుదారములును రమణీయములు నగువానిని ప్రేమించుట నాస్వభావము; గనుక, నేను [3] మన సార వానిని బ్రేమించెదను. అలాగుననే, నేను భగవంతుని భజియింతును; అతఁడు సౌందర్యమునకెల్ల యునికిపట్టు; ఔన్నత్యమునకెల్ల [4] పట్టుగొమ్మ. సేవింపఁదగిన పరమవస్తు వతండే, మఱొండుకాదు. అతనినిబూజించుట నాస్వభావము, గనుక నేను భజియింతును. నేనేపదార్థమును బ్రార్థింపను; నే నెద్దానినిగాని యడుగను. యతఁడు దన [5] యిచ్చవచ్చినచోట నెచ్చటనైనను, నన్నుంచునుగాక; నీట

---

1 శ్లో. నాహం ధర్మఫలాకాంక్షీ రాజపుత్రి చరామ్యుత, దదామి దేయమిత్యేవ యజే యష్టవ్యమిత్యుత, ధర్మ ఏవమనః కృష్ణే స్వభావాచ్చైవమేధృతమ్, ధర్మవాణిజ్యకో హీనో జఘన్యోధర్మవాదినామ్. మహాభారతము, వనపర్వము, 31-వ అధ్యాయము తాత్పర్యము. రాజపుత్రీ! నేను ఫలముగోరి ధర్మము నాచరించుటలేదు; కాని యియ్యఁదగినదని దానమిచ్చుచున్నాఁడను, యజ్ఞము చేయఁదగినదని యజ్ఞముచేయుచున్నాను; కృష్ణునియందు ధ్యానముంచుట ధర్మమే యని స్వభావముచేతనే చేయుచుంటిని; ధర్మమును అమ్ముకొని బ్రదుకువాఁడు నీచుఁడు, ధర్మవాదులలోనెల్ల అధముఁడు (నింద్యుఁడు).
2 ఘనముగ. 3 తృప్తిదీరునట్లు. 4 ఆధారము. 5 ఇష్టము.

ముంచినను శూలముంచిననుసరే; నిశ్చలభక్తిగలిగి నిన్నం గూడనై వానినిగొలుతును. నేను లాభనష్టములఁ బరికించి భక్తివర్తకమును బెట్టఁజాలను" అని మాఱుపలికెను.

ముక్తి నిరూపణము.

ఆత్మ భగవత్స్వరూపమనియుఁ, బ్రకృతిబంధమునకు మాత్రము గట్టువడియుండెననియు, బంధములు తెగి, విడిపోవునపుడు [1]పరమోత్కృష్టపదవి ప్రాప్తించుననియును వేదము లుపదేశించుచున్నవి. అందువలననే యీమహాపదవిని ముక్తియనియు మోక్షమనియు వ్యవహరింతురు:—అనఁగా స్వచ్ఛందత, కర్మబంధములనుండి విమోచనము, మృత్యుదుఃఖములనుండి నివారణము.

హిందు మతసారము.

ఈకర్మబంధము భగవంతుని కటాక్షమువలననే ఛేదింపఁబడును. అట్టికారుణ్యము పరిశుద్ధాత్ములకే లభించును. కావునఁ జిత్తశుద్ధియే భగవదనుగ్రహమునకుఁ [2]పాత్రమగును. [3]బాపురే! దయారసమెట్టుప్రసరించుచుండెనో! అతండు పరిశుద్ధహృదయులకుఁ దానై సాక్షాత్కరించును. నిర్మలుండును నిష్కళంకుండును నగునరుండు భగవంతుని-ఎప్పుడో కాదు-ఈజన్మమునందేచూడఁగల్గునుగదా! అప్పుడుమాత్రమే, యప్పుడే [4]హృదయకౌటిల్యమంతయుఁ దిన్ననగును; అపుడు

1 అన్నిటికంటె గొప్పపదవి. 2 యోగ్యము. 3 ప్రశంసను దెలుపును. 4 కృత్రిమము.

సర్వసంశయవిచ్ఛేదమగును. మానవుం డంతట, ఘోరములగు[1]జననశాసనముల కెన్నండును నాటబొమ్మగా నేరండు. ఇదియే హిందుమతమున [2]కాయువుపట్టు, గుండెకాయ, ప్రాణాధార మగు ప్రధానభావన. భారతీయునకు మాటలతోడను వాదములతోడను బ్రదుకంబనిలేదు. సాధారణేంద్రియగ్రాహ్యములకంటెం [3]బరసత్యము లుండునేని నరుండు వాని నెదుర్కొని ముఖాముఖి పోరాడును; [4]విషయాతీతంబయిన జీవాత్మయొండు తనయందుండునేని, దయాసింధు[5]వగు[6]సర్వతోముఖుఁడైన పరమాత్మయొండు గలఁడేని దిన్నఁగ నతనియెదుటికిం బోవును. భగవాను నతండు చూచితీరవలయును. అంతఁగాని సంశయమెల్లయు నిర్మూలముగాదు. కాఁబట్టి యాత్మవిషయమై, యీశ్వరవిషయమై హైందవయోగిచెప్పునట్టి మహాప్రమాణ మేమందురా, [7]"నేను బరమాత్మనుజూచితిని, నేను భగవంతుని దర్శించితిని" అనియే. పరమాత్మప్రాప్తి కిదే లక్షణము. హిందుమతమునందు నిరర్థకవాగ్వాదములును, నిష్ఫలసూక్ష్మబోధనములును గానరావు; కాని సాక్షాత్కారసాధనమే; హిందుమతము దేనిని విశ్వసింపుమనదుగాని సాధించి యనుభవమునకుం దెమ్మని బోధించును.

---

1 పుట్టుక. 2 మర్మస్థానము. 3 గొప్పసత్యములు. 4 ఇంద్రియములకంటె వేఱయిన. 5 సముద్రము. 6 అంతట ప్రవహించెడు. 7 'వేదాహమేతం పురుషం మహాన్తమ్'—వేదము.

ఇవ్విధమున, వారి మతమునందలి యుద్దేశమంతయు నిరంతర ప్రయాసమున సంపూర్ణజ్ఞానము సంపాదించి, దివ్యత్వమును బొంది, భగవంతుని జేరి భగవంతుని గనులారఁ జూచుటయే. తనను సృజియించినయీశ్వరుఁ డెట్లు సంపూర్ణుఁడో, దేవునిదగ్గరి దర్శించి యట్లు సంపూర్ణ[1]తను నరుఁడు గనుటయే హిందుమతమై వెలయును.

ఇఁక సంపూర్ణతనుబొందిన మనుజునిస్థితి యేమి? అతఁ డఖండానందజీవన మనుభవించును; అతఁ డనంత సంపూర్ణానందమును గ్రోలును — దేవుని సాక్షాత్కరించుకొని నరుఁడు దా ననుభవింపగవలసినసుఖ మిదియే — భగవంతునితోఁగూడి యాబ్రహ్మానందమును బొందును. ఇంతవఱకు హిందువులందఱు నేకీభవింతురు. హిందూదేశమునందలి మతములకన్నింటికి నిది [2]సామాన్యమతము.

నిజమైన సుఖము.

కాని యిప్పుడొక శంక పుట్టుచున్నది.— సంపూర్ణత్వ మఖండమగునది; ఈయఖండతకు రెండుమూడను [3] ఖండవ్యవహార ముండనేరదు. దాని [4]కేగుణములు నుండనోపవు.

1 ఏవిధమువఁజూచినను లేశమైనను లోపములేమి. 2 ఏమార్గముచేనైన నీశ్వర సాక్షాత్కారము చేసికొనుట. 3 ఖండములఁగా వస్తువులలో నొకభాగము; ఇట్టిభాగము లనేకములు కావచ్చును. గావున నవి రెండు మూడు నూరు, కోటియనుగానగలవి. ఇట్టిగణనాతీతమైనదే యఖండవస్తువు. 4 సత్వరజస్తమఆదిగుణములు.

అదొక[1]వ్యక్తి కాఁజాలదు. *కాఁబట్టి జీవాత్మ సంపూర్ణత్వము నఖండత్వమును జెందునపుడు, అయ్యది బ్రహ్మముతో నైక్యముకావలసియుండును; మఱియు నీశ్వరుని సత్యముగను సంపూర్ణుఁడుగను [2]స్వస్వభావసత్వములు గలవానిగను దెలిసికొనును—నిరంకుశ నిష్కళంక సచ్చిదానంద మూర్తియని గుర్తించును.—దీనినిగుఱించి మనము మాటిమాటికిని [3]వ్యక్తినాశనమనియు, నది ఱాయిగానో రప్పగానో యగుననియును బఠించుచుంటిమి. గాయ మెన్నఁడు నెఱుంగనివాఁడు మచ్చలనుజూచి పరిహసించును.

అట్టిస్థితియేమియుఁగాదు; చెప్పెద వినుండు.—ఈ యల్పశరీరమునందలి [4]చైతన్యము నెఱుంగుట సుఖమగునేని,

---

1 రూపముగలది. 2 ప్రకృతిపురుషు లను రెండుఅంశములుగలవాఁడు. ప్రకృతి లేక మాయవలన సృష్టియంతయు గలుగుచుండును. కాని మాయాపురుషునిగలసి సృష్టికిఁ గారణమగును. (భగవద్గీత 12-వ అధ్యాయము చూడుఁడు.— ప్రకృతి పురుష విభాగ యోగము). 3 జీవాత్మ. * 'బ్రహ్మవిత్ బ్రహ్మైవభవతి.'—బ్రహ్మము దెలిసికొన్నతర్వాత ఆత్మ బ్రహ్మమునందే కలిసిపోవును. 4 బ్రహ్మైక్యము నెఱుంగని యజ్ఞానులు వ్యక్తినశించి పిదప మన్నో, ఱాయియో, రప్పయో యగును, గాని సాయుజ్యమెట్లుగల్గునని పరిహసింతురు. అందులకు స్వామి చక్కఁగ నచ్చునట్టి సమాధానమిచ్చెను.—ప్రాణము నెప్పుడు అనుభవించనివానికి మచ్చనుజూచిన నవ్వుగనుండును. అట్లే దేవుని చూచి యెఱుఁగనివాఁడు దైవసాక్షాత్కారము నాక్షేపించుచుండును.

రెండుశరీరములలోని చైతన్యమును దెలియుట సుఖతరము కావలయును; ఇట్లే, క్రమముగ శరీరములసంఖ్య హెచ్చిన కొలఁది నందుఁగల చైతన్యముతోడనే సుఖపరిమితికూడ హెచ్చుచుండును. కావున నంతిమోద్దేశమగు సుఖపరిణామము సకలజగచ్చైతన్యమునెఱింగినపుడే లభించును.

కాఁబట్టి, యనంతమైనయీవిశ్వమంతయు నేననే జ్ఞానమును (అనఁగా బ్రహ్మజ్ఞానమును) సంపాదింపవలయు

బ్రహ్మైక్యము

నన్న, దుఃఖ[1]భాజకమగు కారాగృహమును బోలు నీయల్పశరీరమునందలి యహంభావము మాసిపోవలయును. అప్పుడు, నేనాత్మ[2]సాయుజ్యమును బొందునప్పుడే, మృత్యువు నశించును; అప్పుడు, నేనానందైక్యమును బడయునపుడే సుఖము నశించును; అప్పుడు, నేను జిద్రూపముతో నేకీభవించునప్పుడే సకలదోషములు నశించును. ఇదియే కావలసియున్న శాస్త్రసమ్మతమగు పరిష్కారము. శరీరాహంభావము కేవలము భ్రాంతియనియు, [3]దత్త్వమరయ, నానావిధములు ప్రకృతియనెడునవిచ్ఛి[4]న్నమహోదధియందు నిరంతరవికార

1 దుఃఖమును గలిగించు. 2 బ్రహ్మైక్యము. 3 యథార్థము. 4 ఎడతెగని మహాసముద్రము. అనఁగా శరీరము పృథివీసంబంధమే గావునఁ బుట్టుచు గిట్టుచు ఎల్లప్పుడును వికారములను బొందుచునే యుండును; అత్మ అట్లుగాదు; ఆత్మ చివరకు పరిపక్వమై దేహములను చాలించి బ్రహ్మైక్యమును బొందునని భావము.

ముల నొందుచున్న యల్పశరీర మొక్కండేయనియు, నా రెండవ ప్రతిరూపమగు జీవాత్మతో ముఖ్యపరిసమాప్తి [1]యద్వైతమే (అనఁగా బ్రహ్మైక్యము) యనియును నాకు విజ్ఞానశాస్త్రము నిరూపించుచున్నయది.

శాస్త్రమనఁగా వేఱొండుగాదు; అద్వైతమును గనుంగొనుటయే, బ్రహ్మసాధనమే. ఏశాస్త్రమైనను సంపూర్ణా[2]వస్థని బొందఁగానే, దానిపురోభివృద్ధి శాంతింపవలసియుండును; ఏలయన నెంతవఱకది యభివృద్ధి కాఁదగియుండునో యంతపర్యంతము నభివృద్ధిపూర్తియైనచో నఁటపైని వృద్ధియుండదు; అంతతో నిలిచిపోవును. చూడుఁడు; రసవాదశాస్త్రము, ఏమూలద్రవ్యముచే మిగిలినపదార్థములన్నియుఁ జేయఁబడునో, దాని నొకవరి దెలిసికొన్నతర్వాత నంతకంటె ముందుకు సాగిపోఁజాలదు; అదియే దాని చరమావధి. ప్రకృతిశాస్త్రము, ప్రకృతిశక్తులన్నియు నేమూలాధారశక్తియొక్క వికారస్వరూపములే యగునో యట్టి శక్తిని సాధించి తనకార్యము నెఱవేర్పఁగల్గినపిదప ముందునకుఁ గొనలుసాగింపనేరక యాగిపోవును. మతవిద్యకూడ, మహాజగన్మృత్యుమునందే యాత్మ [3]పసిమిచెడక నిలిచియుండునో, సదా వికారమునుబొందుచుండు ప్రపంచమునకంతకు నెవండు నియతాధారభూతుండో, నను సజీవాత్మలు నేపర

1 జీవేశ్వరుల కైక్యముబోధించు మతము. 2 హద్దు. 3 కాంతివిహీనముగాక.

మాత్మయొక్క భ్రమాత్మకస్వరూపములో యా[1]పరాత్పరుని దెలిసికొనఁగానే, సంపూర్తియగును. ఇటులనే [2]బహుత్వద్వై[3]తములద్వారా కాని కడపటిదైన యద్వైతము సిద్ధింపదు. మఱి యింతకంటె వృద్ధికానేరదు. శాస్త్రము[4]పై శాస్త్రము మరలమరల గ[5]వేషించినను, సకలజ్ఞానమునకును గమ్యస్థానమిదియే.

ఎల్లశాస్త్రములు, తుదకీ[6]పర్యవసానమునకే రాక తీరదు. ఇంద్రియగోచరమగు[7]వస్తుజాతమంతయు నొకమూలాధారశక్తియొక్క [8]వ్యక్తిస్వరూపములే కాని క్రొత్తసృష్టి గాదనియే శాస్త్రము బోధించుచుండెను. భారతీయుఁడు దాను తరతరములనుండి తనహృదయమున నమ్ముచున్నదియే, యిపుడు మఱింత ప్రబలభావతో నవీనశాస్త్ర[9]పరిష్కారములవలనఁ గలుగు మఱింతబుద్ధివికాసములో, నేర్పఁబడుచున్నదని మాత్రము పొంగుచున్నాఁడు.

ప్రపంచము క్రొత్తదికాదు.

వేదాంతమహాశయములనుండి యిపుడు పామరమతమునకు దిగిచూతము. భారతదేశమునందు బహుదేవతలను

---

1 ఈశ్వరుని. 2 అనేకత్వవాదము. 3 జీవాత్మ పరమాత్మలకు భేదముగల్పించు మతము. 4 ఒకశాస్త్రముతరువాత మఱియొక శాస్త్రము. 5 వెదకినను. 6 ఫలితమునకే. 7 వస్తుసముదాయము. 8 జాతికానిది — ఉదా. గోవు వ్యక్తిస్వరూపము, గోత్వము (గోజాతి) జాతిస్వరూపము. 9 సిద్ధాంతములు.

పామరబోధ.

నమ్మునట్టిమతమే లేదని నేను ముమ్మాటికిని చెప్పఁగలను. ప్రతిదేవాలయమునందును, నెవండుగాని ప్రక్కనునిలువంబడి చెవియొగ్గివినినయెడల, నర్చకులు సర్వవ్యాపకత్వము లోనుగాఁగల భగవన్నామ గుణాతిశయముల నన్నింటిని విగ్రహములయెడఁ బ్రయోగింపఁ గనుంగొనును. ఇయ్యది బహుదేవతార్చనమతము గాదు; అదిగాక, దేవతలు పెక్కుండ్రు కల్గి యందొకని [1]నధిదైవతముగ నమ్ము (అధిదైవతమతము) మతమన్నను వలను పడదు. "గులాబిపుష్పమును మఱేపేరుపెట్టిపిలిచినను యథాపూర్వముగనే మధురముగఁ బరిమళించును." నామములు సమా[2]ధానములు కావు.

నాచిన్నతనమునం దొకప్పుడు క్రైస్తవమతబోధకుం డొకఁడు హిందూదేశమునం దొకజనసంఘమున కుపదేశించుచుండఁగా వినినట్లు నాకు జ్ఞాపకము. వారలకుఁ జక్కని సంగతులనుజెప్పుచు నడుమ "నాబెత్తముతో మీవిగ్రహమునుగొట్టినచో నదేమిసేయఁగల్గును?" అని ప్రశ్నింప వెంటనే యాసంఘమునం దొక్కండు తటాలున "మీదేవుని నిందించినయెడల నతఁడేమిసేయఁగలాఁడు" అని యెదిరించెను. ఉపదేశకుఁ డంతట "నీవుమరణించినప్పుడు

---

1 ఇష్టదైవమనియు కుటుంబదైవమనియు జనులు వ్యవహరింతురు. 2 సందేహములు తీర్చునవి.

శిక్షింపఁబడుదువు" అని బదులుపలికెను. "అటువలెనే నా విగ్రహము నీవుమరణించినప్పుడు వచ్చి నిన్నుశిక్షించును." అని హైందవుం డెత్తిపొడిచెను. పండ్లవలనఁగదా చెట్టునకుఁ బ్రతీతివచ్చును. విగ్రహారాధకులని వాడుకపడిన వారలలోఁ గొందఱను బ్రత్యక్షముగఁజూచియుంటిని. నీతిమత్త భక్తివిషయములఁ వారలకుసాటి నేనెచ్చటనైనను గానను; అంతఁ గొంతతాళి నాలో నేనిట్లు తర్కించుకొందును.— "పాపమువలనఁ బూజ్యతగల్గునా?"

మూఢభక్తి; విగ్రహారాధనము.

మూఢభక్తి మానవునకు గొప్పశత్రువు; మతాదురభిమానము దానికంటెను జెడ్డది. క్రైస్తవుఁడు గుడి కేమిటికిఁ బోవలయును? అచటి మతచిహ్నమగు [1]'శిలువ' యేల పవిత్రమైనది? ధ్యానసమయమున మొగము నాకసమువంకఁ ద్రిప్పు టేటికి? [2]'కాథలిక్' దేవళమునందుఁ బెక్కువిగ్రహము లున్న వేమి? 'ప్రొటెస్టెంటు'ల మనస్సులలో ధ్యానవేళయం దనేకాకృతులుతోఁపఁ గారణమేమి? ప్రియసోదరులారా,

---

1 క్రీస్తును బంధించి చంపిన + గుర్తుగల కొయ్య, శత్రువు లిట్లుదంపినను ప్రజలపాపముల నతఁ డనుభవించి మూఁడవరోజున బ్రదికి లేచెనని చెప్పుదురు. 2 'కాథలిక్' మతము, ప్రొటెస్టెంటు మతమును క్రైస్తియమతములే. మొదటిది 'రోమునురాజ్యముప్పటి నుండియుఁగలదు; రెండవది దీనికి వ్యతిరిక్తముగఁ గొన్నివిషయములను జర్చించి తిరుగుబా టొనరించినది. 3 ప్రతిమలు.

మన మూపిరివిడువకుండ నెట్లుండలేమో, యట్లే మానసిక ప్రతిమ లేర్పడకుండ దేనినిగాని యాలోచింపఁజాలము. [1]సంసర్గవిశేషమువలన మూర్తిమంతమగు విగ్రహము మనోభావము నుదయింపఁజేయును; అట్టి మనోభావన విగ్రహమునందు దృష్టినిలుపును; ఇట్లు రెండును బరస్పరసాపేక్షకములగుచున్నవి. కావుననే హైందవుఁడు పూజవేళ బాహ్యచిహ్నము నుపయోగపఱచును; తాను ధ్యానించుపరమాత్మపైఁ దనమనస్సును నిశ్చలముగనిలుపుట కది సాయపడునని మీకుఁ దెలియఁజెప్పును. విగ్రహము దేవుఁడుకాదనియు సర్వవ్యాపికాదనియును మీకు దెలియునట్టె యతనికిని దెలియును. ఇంతేల? చాలమందిజనులకు, నిజముగ రమారమి ప్రపంచమునకంతకును, సర్వవ్యాపకత్వ మెంతకొలఁగలదని బోధపడును? ఊటకయే, యదొకమాట, యొకగుర్తుగా మాత్రము కనఁబడును. దేవుఁడు ప్రత్య[2]క్షప్రమేయుండా? కానిచో, మనము సర్వవ్యాపియనుమాట నను[3]వదించునపుడు మనము విస్తరించియుండు నాకాశమునో యవకాశమునో (నభోమండలమునో భూమండలమునో) యంతవఱకే తలపోయుదుము.

• 1 సంయోగము—మనకు విగ్రహమునందు లగించుట. 2 ఇట్టివాఁడనియు నిట్టివాఁడనియును, పాక్షికముగ నెఱుఁగ శక్యుఁడా యనిభావము. 3 అనువృత్తిచేయు, మరలఁజెప్పు.

ఏదోయొకవిధమున, [1]మనోనిష్ఠ వ్యాపారధర్మములచే, నప్రమేయతను భావ[2]నచేయుటకు, నీలాకాశముయొక్క యాకారముతోడనో, మహాసముద్రముయొక్క రూపముతోడనో పోల్చుకొని, మనయభిప్రాయములను పరిపెట్టుకోవలసియుండును. అదేరీతిగ మనము పవిత్రతను భావనసేయుటకు దేవాలయము యొక్కయో 'మ[3]సీదు' యొక్కయో లేక 'శిలువ'యొక్కయో ప్రతిమతో మనస్సును ల[4]గ్నముచేయుట స్వభావమైయున్నది. హిందువులు పవిత్రతను, బరిశుద్ధతను, సత్యమును, సర్వవ్యాపకతను, మఱియు నిట్టియితరభావములను వేఱువేఱు ప్రతిమలతోడను వేర్వేఱురూపములతోడను సంబంధింపఁ జేయుచుండిరి. కాని యీభేదముగలదు; ఇతరులు తమజీవితమునంతను దమ యాలయప్రతిమకొఱకే ధారవోయుచుందురు, వారంతకంటెఁ బయికిలేవరు; ఎందుచేతనంటే, మతమనఁగా వారికభిమతమైన యేవో కొన్నిసిద్ధాంతములను సమర్థించి సాధించుటకుఁ దగిన జ్ఞానసంపాదనయును, దమతోడిజనులకుఁగావలయు నుపకారము నొనరించుటయును; వారి కిదియే మతము. హిందుమతమన్ననో యట్లుగాదు; హిందుమతముయావత్తు దైవసాధనయే పరమార్థముగ నెంచును. మనుష్యుఁడు దాను బరబ్రహ్మమును సాక్షాత్కరించుకొని

1 మనసునందుగల క్రియాగుణములు. 2 ఊహించుటకు. 3 తురకగుడి. 4 తగిలించుట.

బ్రహ్మత్వమునే పొందవలసియున్నది;ఆలయములు, విగ్రహములు, మందిరములు, గ్రంథములును వాని[1]యాధ్యాత్మికబాల్యమునందుఁగల్గు నూఁత[2]కంబములే, సహకారులు మాత్రమే కాని యతం డుత్తరోత్తరాభివృద్ధి గనుచునే యుండవలయును.

ఆధ్యాత్మిక దశావిభాగము.

అతం డెచ్చటఁగాని నిలువరాదు. "[3]బాహ్యపూజ, ప్రతిమార్చనము చిట్టచివరిదశ; అభ్యుదయముకొఱకుఁ బోరుచు మానసికధ్యాన మొనరించుటమధ్యమదశ;ఉత్తమదశ యీశ్వరుఁడు ప్రసన్నుఁడై నపుడే" యని వేదములు ప్రతిపాదించుచున్నవి. పరికింపుఁడు; విగ్రహాభిముఖుఁడై మోఁ[4]కఱించునట్టి యానిశ్చలభక్తుఁడే మీకిట్లునివేదించును.—"[5]సూర్యచంద్రనక్షత్రము లతనిని (భగవంతుని) గనుపింపఁజాలవు;

1 ఆత్మవలనఁ గలిగిన. 2 సాహాయ్యముచేయు స్తంభములే. 3 శ్లో. ఉత్తమో బ్రహ్మసద్భావో ధ్యానభావస్తు మధ్యమః, స్తుతిర్జపోఽధమో భావో బహిఃపూజాఽధమాధమా.— మహానిర్వాణతంత్రము 4-వ ఉల్లాసము. అనఁగా 'బ్రహ్మసాక్షాత్కారము ఉత్తమము, మానసికపూజ మధ్యమము; స్తోత్రజపములు అధమము, బాహ్యపూజమిక్కిలి అధమము' అని యర్థము. 4 మోఁకాళ్లను నేల కాని నమస్కరించు. 5 శ్లో. న తత్ర సూర్యో భాతి, న చంద్రతారకమ్ నేమా విద్యుతో భాంతి, కుతోఽయమగ్నిః, తమేవభాన్తం అనుభాతిసర్వమ్, తస్యభాసా సర్వ మిదం విభాతి.— కఠోపనిషత్తు. అనఁగా.—అచ్చట, సూర్యుఁడు ప్రకాశింపనేరఁడు; చంద్రుఁడు న

ఆ మెఱుపైనఁగూడ నతని నగుపఱపలేదు ; ఏల! ఆ యగ్ని హోత్రుఁడే చాలఁడు: ఆమహామహునిద్వారా యివన్ని యుఁ దేజరిల్లుచున్నవిగా." అయినను నతఁ డైవ్వానివిగ్రహము ను దూషింపఁడు; [1]తదారాధనము పాపమని పేర్కొనఁడు. అందు జీవయాత్ర కవసరమగు నొకదశ యనని కెఱుకపడు చుండును. "[2]బాలుండే మనుజునితండ్రి" బాల్యము పాప మనిగాని, యౌవనము పాపమనిగాని చెప్పుట వృద్ధునికి న్యాయ్యమా ?

ఇదియుఁ గాక, హిందుమతమునందుఁ బ్రతిమల నుపయోగింపవలయు నను నిర్బంధము లేదు, సరి, పోనిం డు ; విగ్రహాముయొక్క సాహాయ్యముచే జీవయాత్ర. మనుజుఁడు సులభతరముగఁ దనబ్రహ్మ తత్త్వమును దాను దెలిసికొనఁ గల్గునేని, దాని నంతమాత్రమునఁ బాపకార్యమని పలుకుట [3]న్యాయ్య మా? అతం డామెట్టును దాఁటినను గూడ, దాని నసంబద్ధ తప్పిదమనరాదు. హిందువుని కిది సిద్ధాంతము; జీవుని ప్రవృత్తి

తత్రములును వెలుఁగవు ; ఈ మెఱపులు మెఱయవు, అగ్నిమాత్ర మెట్లు!; ప్రకాశించుచున్న వాని ననుసరించి యన్నియును బ్రకాశిం చును; ఈసమస్తమును ఆతనికాంతిచేతనే వెలుఁగుచున్నది. 1 విగ్ర హపూజ. 2 అనఁగా బాలుఁడే వయసుముదిరినకొలఁదిఁ దెలివికి పెద్ద వాఁడగుచుండును. 3 న్యాయ్యమా ?

[1]మార్గము సత్యమునుండి సత్యమునకేగాని యనృతమునుండి సత్యమునకుఁగాదు. నిమ్నసత్యమునుండి యున్నతసత్యమునకుమాత్రమే. అట్టడుగు బహిఃపూజ మొదలుకొని మహోన్నతంబగు బ్రహ్మ[2]సద్భావమువఱకును గలమతములన్నియు మానవజీవముయొక్క ప్రయత్నములేయని యతనియుద్దేశము; ఈప్రయత్నములు శ్రీమదనంతునిదెలిసికొని యతనిని సందర్శించుటకే: ప్రతిప్రయత్నమును జీవముయొక్క జనన సహవాసములనుబట్టి యేర్పడుచుండును. ప్రతిప్రయత్నము నొక్కయభ్యుదయసోపానము నాశించుచుండును. ప్రతి యాత్మయుఁ గడుంగడు వీర్యమునుబోసికొనుచుఁ దేజోమయుండగు సూర్యనారాయణుని జేరువఱకుఁ బైపైకెగురుచున్న జవ్వనపుగరుడపక్షియై తనరు.

[3]అనేకత్వమునం దేకత్వజ్ఞానము ప్రకృతినిర్మాణమై యున్నది; దీనిని హైందవుఁడు గ్రహించెను. మిగిలిన ప్రతిమతమును నేదో కొన్నినియతసిద్ధాంతములను[4]శాసించి, వాని

1 హీనము తక్కువజన్మమునుండి పుణ్యకర్మములచే గొప్పజన్మము నొందుచు క్రమముగ నభివృద్ధిఁగాంచుట ప్రవృత్తిమార్గము. అట్లు అనేకజన్మములనెత్తి ఉత్తరోత్తరవృద్ధిచే మానవజన్మమొంది సన్మార్గుఁడై యీశ్వరసద్భావమునకు యత్నించుట నివృత్తిమార్గము. 2 ఈశ్వరసాయుజ్యము. 3 ప్రకృతియందు అనేకమతములు వస్తువులు మున్నగున వగుపడుచున్నను ఈశ్వరుఁ డొక్కఁడేయనియు జగత్తంతయు మాయాస్వరూపమనియు నుత్తమజ్ఞానము కలుగుచున్నది. 4 ఆజ్ఞాపించి.

నవలంబింపవలయునని ప్రజలనెల్లను నిర్బంధింపఁబూనును; సంఘమునకంతకు నొక్కటే[1]కంచుకమునేర్పఱచి యదియే పిన్నకుఁ బెద్దకుఁ, బేదకు [2]సాదుకు నెల్లరకు నొకేమాదిరి సరిపుచ్చవలయు ననును. అది యెవనికైనను దీర్చినట్లు సరిపడదేని, నతఁడు శరీరాచ్ఛాదనమునకు నంగీలేకుండఁగ సంచరింపవలసిన దే. [3]పూర్ణతత్త్వమును బడయవలెనన్నను, యోజింపవలెనన్నను, నిరూపింపవలయునన్నను, [4]త్రికసంబంధము వలనమాత్రమే శక్యమగుననియు, విగ్రహములు, శిలువలు' [5]అర్థవలయములును గేవలము సంజ్ఞలనియు; నాత్మజ్ఞానమును దగిలించుకొను పలుమేకులనియును హిందువులు కనుంగొనిరి. ప్రతిమానవునకు నీసాహాయ్యమావశ్యకమని కాదు. కాని పలువురకదే సరియైనమార్గము. అది లేనిచో నక్కఱలేనివారలుకూడ నది తప్పుమార్గమనిచెప్పుటకు వీలు లేదు.

అనేకత్వమునం దేకత్వజ్ఞానము.

మీకొకవిషయము ముచ్చటింపవలసియున్నది.— భరతఖండమున విగ్రహారాధనమంటే [6]భయానక మేమియుఁ

---

1 చొక్కాయి. 2 సాధువునకు. 3 పరమార్థగతిని. 4 ప్రకృతివికారములును పురుషవికారములును గలసి ప్రపంచసృష్టియగును గావున వానిరెంటియొక్క స్వభావవిశేషములచే తగినసమ్మేళనము గలుగుచుండును. 5 అర్ధచంద్రాకృతిగల యొకవస్తువు. 6 భయపడవలసినది.

గాదు. అది [1]కులటలకుఁ దల్లిగాదు. కాని, [2]గొప్ప యాధ్యాత్మికతత్వములను సులభముగ గ్రహించుటకుగాను బరిపక్వముగానిమనసుగలవారు చేయుప్రయత్నము. హిందువులకుఁ దప్పిదములుగలవు; కొన్నివేళల వారలకు నిషేధములునుగలవు; అయినను దీనిని గమనింపుఁడు. వారలు సదా తమదేహములనే శిక్షించుకొనఁగడంగుదురు; ఎన్నండును దమపొరుగువారల గొంతుకలు గోయఁజూడరు. హిందుమతాభినివేశి [3]చిచ్చుతికి స్వయముగఁ దనను దాను దహించుకొనును గాక; గాని యతఁడెప్పుడును [4]మతాచారవిచారణాగ్నిని బ్రజ్వలింపఁజేయఁడు. అగ్నికుండములందు మంత్రకర్తలను గాల్చుట క్రైస్తవమతదోషమనుట ధర్మముగాదు; కాని యింతకంటె నెక్కువమతదోషముకాదు హిందువు చిచ్చుతికి చచ్చుట.

అన్యమత సహనము.

ఇట్లు, హైందవునకు మతప్రపంచమెల్లయు నొకప్రయాణముమాత్రమే. వివిధ[5]సంస్కారములనొప్పు స్త్రీపురుషులు పలువిధములగు నవస్థలను స్థితిగతులను ననుభ

1 లంజెలకు. 2 ఆత్మవలనగలుగు సత్యములను. 3 అగ్నిని ప్రవేశించి. 4 కొన్ని క్రైస్తవదేశములలో Inquisition అను విచారణసభగలదు. దీని యాజ్ఞప్రకారము జనులు తమ మతాచారములను సంపరితించుకొన్నచో క్రూరదండనలకు పాత్రులగుదురు. అట్టి క్రూరత్వము మన మతమున లేదు. 5 కర్మసంబంధములు.

వించుచుఁ జివర కొక్కటే గమ్యస్థానమును జేరుటయే హైందవునిమతము. ప్రతిమతము[1] పాంచభౌతికుండగు మనుష్యునినుండి భగవంతుని వీడఁ జేయుటయే; ఆభగవంతుఁడే సకల మతములకుఁ బ్రేరకుఁడై వెలుంగుచుండును. అట్లయిన నేల యిన్ని పరస్పరవిరోధములుగలవు? అవి కేవలము [2]విరోధాభాసములని హైందవుఁడనును. అట్టివిరోధములు భిన్నభిన్న స్వభావములు గలస్థితిగతుల ననుసరించుచు, నొకేసత్యము నుండి యుత్పన్నములగుచున్నవి.

గమ్యస్థాన మొక్కటే.

అయ్యది పలురంగులుగలయద్దములలోనుండి వచ్చునట్టి యొక్కటే తేజస్సు. ఈస్వల్పభేదములు [3]నానాప్రకృతులను బొసఁగించుట కావశ్యకములు. కాని ప్రతివస్తువుయొక్క హృదయస్థానమునఁ బొదలుచున్నసత్య మొక్కటియే. భగవంతుఁడు దాను శ్రీకృష్ణావతారంబున నిట్లు ప్రకటించెను.-

దేవుఁ డన్ని మతములఁ గలఁడు.

1 శరీరము పంచభూతములచే నిర్మితమైనను, అందు ఆత్మ కలియుచున్నది. అట్టి ఆత్మకు శరీరసంబంధ మెన్నటికి గలుగకుండఁజేయుటయే ముక్తి. 2 విరోధములువలె తోఁచును గాని నిజముగ విరోధములుకావు. 3 పలువిధములగు స్వభావములను యథోచితముగఁ గూర్చుట.

* "ముత్యాలహారము నందంతటను దారమున్నట్లు నేను బ్రతిమతమునను వెలయుచుంటిని. మానవులందఱ [1]నంధకారమునుండి లేవనెత్తుచుఁ బరిశుద్ధాత్ములను జేయుచు నెచ్చటెచ్చట నసాధారణమైన పవిత్రతయు, నసాధారణమైన శక్తియును నీకగపడునో యచ్చట నేనున్నాఁడ నని తెలిసికొనుము." దీనిఫలితార్థమేమి? హిందువులుమాత్రమే ముక్తినొందుదురు; ఇతరులు పొందరని యర్థమిచ్చునట్టి యేవాక్యమునయినను, సంస్కృతవేదాస్త్ర[2]దర్శనమునంతను వడియఁగట్టి వెదకి [3]యేరయినఁబో [4]కనుంగొనఁ గాల్దివ్వి ప్రపంచమునకు వాయించుచున్నాఁడ. వేదవ్యాసుఁడు, [5]"అస్మజ్జాతిమతకోటికి వెలుపలంగూడఁ బూర్ణజ్ఞానులు గలరు" అని వచియించెను. మఱియొక్కసంగతి.—అపక్షమునఁ దనభావనాస్వరూపమంతయు భగవంతునియందే లగ్నము సేయుభారతీయుఁడు, దేవుఁడున్నది లేనిదియుఁ దెలియ

---

* శ్లో. మయి సర్వ మిదం ప్రోతం సూత్రే మణిగణా ఇవ,
యద్యద్విభూతిమత్సత్వం శ్రీమదూర్జితమేవ వా,
తత్తదేవావగచ్ఛత్వం మమ తేజోంశసంభవమ్.

అనఁగా దారమునందు మణిగణములు గుచ్చఁబడినట్లు నాయందు ఈసమస్తము నిమిడియున్నది. ఏదేది ఆశ్చర్యైశ్వర్యములతో శోభాయమానమై యుండునో దానిని నాతేజోభాగములవఁ బుట్టినదిగా గ్రహింపుము. 1 అజ్ఞానము. 2 శాస్త్రము. 3 ఏవారైనసరే. 4 చూచుటకు. 5 'అన్తరాచాపి తద్దృష్టేః' వేదాంతసూత్రము.

లేమను బౌద్ధమతమును, దేవుఁడు లేఁడుపోయను జైనమత మును నెట్లు విశ్వసింపఁగలఁడు?

బౌద్ధులును జైనులును నీశ్వరాశ్రయులుగారు; గాకున్న నేమి? వారిమతమునందలి సత్త్వమంతయు, మను ష్యునిలోనుండు దేవుని బయల్వెట్టుటయను సర్వసిద్ధాన్త మహాసత్యమునకు [1]సుముఖముగనే యున్నది. వారు తండ్రి నిజూడరు, కాని [2]కుమారునిజూచిరి. కొమరునిజూచినవారలు దండ్రినిగూడఁ జూచినవారలే.

సహోదరులారా! యియ్యది హిందువుల మతాభి ప్రాయముల సంగ్రహము. హైందవుఁడు తనయుద్దేశముల నన్నింటిని నెఱవేర్పఁజాలకున్నను, సర్వసామాన్యమతమెన్నం డైనఁ గల్గునేని, నది దేశకాలాతీతమై పొగడొందకతీరదు. ఎవ్వని తేజస్సు కృష్ణానుసరులమీఁదను, క్రీస్తనుగతులమీఁ దను, బౌవనులమీఁదను, బౌపులమీఁదను సమానముగఁ బ్రకాశించునో యట్టి, తాబోధించు భగవంతునివలెనే, యదియు ననంతమైనది; బ్రాహ్మణమతముకాదు, బౌద్ధము గాదు, పురాణముగాదు, మహామ్మదీయముగాదు, కాని వీని యన్నింటియొక్కయు [3]సంకలనరాశి; అనంతమైనను నింకను దా నభివృద్ధినొందుటకు ననంతమైన యవకాశమును బొందు

1 అనుకూలము. 2 క్రైస్తవులు 'యేసు, భగవంతుని కొడుకని చెప్పెదరు. బౌద్ధజైనులకు కొంచె మాతోశికగలదని సూచన. 3 మొత్తము.

పఱచుకొనుచునేయున్నది; అయ్యది [1]తనవిశ్వంభరత్వము వలనఁ దనయనంతబాహువులమధ్యమున, బ్రతిమానవుని గాఁగిలించుకొని వాని కాధారమును గలిగించును; అయ్యది, పశుప్రాయులై యధమాధములయిన యడవిమనుష్యులను, మఱియు, [2]మేధాశక్తిని, [3]నంతఃకరణప్రవృత్తులచేతను నించుమించు [4]మానవాతీతుఁడై ప్రజలనందఱను దనయెడల భయభక్తులుగలవారినిగను, దనమానవప్రకృతిని సంశయించువారినిగను జేసికొని [5]మేటియై వఱలు మహానుభావునిఁ గూడ, భేదమునుజూపక సమానముగ నాదరించునట్టి మహామతము; మఱియు నియ్యది తనధర్మశాసనములందు హింసకుఁగాని యసహనమునకుఁగాని [6]యెడమియ్యని మతము. స్త్రీపురుషులందఱియందును గలపరమాత్మ నెఱింగినయట్టిది; తన [7]యావత్సత్వము దనయావచ్ఛక్తిని, మానవజాతియంతయుఁ దనసత్యమయిన [8]దైవీప్రకృతిని సాక్షాత్కా-రించుకొనులాగునఁ దోడ్పడునట్టి మహామతము.

అట్టిమతమును [9]బెట్టుఁడు; అంతట సకలజాతులును మిమ్ముల ననుసరించును. అశోకునిసభ కేవలము, బౌద్ధమత

1 లోకమునంతను భరించుట. 2 బుద్ధిబలముచేతను. 3 మానసిక ప్రయత్నములచేతను. 4 మానవులను మించినవాఁడై.— దేవతాంశజుఁడై. 5 అధికుఁడై. 6 అవకాశము. 7 దీనియర్థమే తరువాతి పదమే చెప్పుచున్నది; ద్విరుక్తి దృఢీకరణముకొరకు. 8 మాయాప్రకృతికంటె భిన్నమైనది. 9 కల్పింపుఁడు.

ప్రచారకసభ; అక్బరు నిది [1]మహోత్తరమైనను నొకసంస్థాన సంఘమే. ఇఁక భగవంతుఁడు ప్రతిమత మునందును గలఁ డని లోకమున దిక్కు లెల్ల మ్రోఁగునట్లు ప్రకటింప నమెరికాకు విడువంబడెను.

ప్రశంసా వాక్యములు.

హిందువులకు [2]బ్రహ్మమైనట్టియు, జొరాస్ట్రియను లకు [3]'అహురామజ్డా' యైనట్టియు, బౌద్ధులకు బుద్ధదేవుఁడయినట్టియు, యూదులకు 'యహోవా' యైనట్టియు, హూణులకు [4]స్వర్గపితయైనట్టియు నాభగవంతుండు మీకు మీయుదారమహాశయమును గొనసాగింప బలమునిచ్చు గావుత. [5]ఈనక్షత్రము తూర్పున నుదయించెను; అది తిన్నఁగాఁ బశ్చిమమునకుఁ బ్రయాణమయ్యెను. ఇయ్యది యొకప్పుడు కాంతివిహీనమగుచు నొకప్పుడు దేజరిల్లునఁ బ్రపం

1 అంతకంటె గొప్పదైనది. 2 నిర్గుణపరబ్రహ్మము. 3 పరదేవతానామములు. 4 స్వర్గమునందుండు తండ్రి. 5 వెనుకటివాక్యములోని 'యుదారమహాశయ మ'నే నక్షత్రము; అనఁగా భగవంతుఁడు ప్రతిమతమునందును గలఁడుగావున మతములన్నియు సోదరభావమువహించి పరస్పరమైత్రిని బరస్పరానురాగమును గలిగి యైకమత్యముతోఁ జరియించుచు నొండొరులు తమ కావశ్యకములయిన కార్యములందు సాహాయ్యము నొనరించుకొనుచు న్యాయమార్గానుసరులై యుండిన దేవుఁడు అందఱను బిడ్డలుగ్గఁజూచి మోక్షమొసంగునని యుపదేశము చేయు మహామతము.

చమునంతను జుట్టివచ్చి, మునుపటికంటె వేయిమడుంగు [1]లధిక తేజః పుంజముగలిగి దేదీప్యమానమగుచు, మరల [2]నాప్రాగ్దిఙ్మండలమునందే [3]'టసిపు' సరిహద్దుల నుదయించుచున్నది.

మేలు, కొలంబియా దేశమా, స్వాతంత్ర్యమునకు మాతృభూమీ, నీకు శుభము! నీకేయొసంగినారు :—నీవేనాఁడును [4]నీసన్నిహితుల రక్తపాతమున నీహస్తములను దడిపియెఱుఁగవు. భాగ్యవంతుఁడగుటకుఁ దనచెంతవారల నెల్లరను గొల్లఁబెట్టుటయే తేలికమార్గమని నీవేనాఁడును దెలిసికొనవు; కావుననే నాగరకత కగ్రేసరవై శాంతిజెండానుబట్టుకొని ముందంజవేయుటకై యధికారమును నీకే యొసంగినారు.

---

2. స్వాగతమునకుఁ బ్రత్యుత్తరము.

అమెరికాసోదరీసోదరులారా!

మీరు దయతో మనఃపూర్వకముగ మాకొసంగిన స్వాగతమునకు, లేచి ప్రత్యుత్తరమీయ, నాహృదయము చెప్పఁదరముగాని యానందమునఁ బొరలుచున్నది. ప్రపం

1 తేజోరాశి. 2 తూర్పుదిక్కు ప్రదేశమునందు. 3 స్థలనామము. 4 సమీపముననుండువారల.

చమున వెలయు, పురాణమునిజనులపక్షమున నేను మీకు నమస్కరించుచున్నాఁడను. మతములకుఁ దల్లి పేరను, నేను మీకు నమస్కరించుచున్నాఁడను. సమస్తజాతులతోడను శాఖలతోడను దనరు కోటానఁగోటుల హిందుజనుల పేరను, నేను మీకు నమస్కరించుచున్నాఁడను.

ప్రాగ్దిశాప్రతినిధులను గుఱించి, 'దూరదేశస్థులగు వీరు, దేశదేశములకుఁ బరమతసహనమును వెల్లడించుగౌరవమున కర్త్యంతార్హు' లని తెలియఁజేయుచు, నీసభావేదిక యందు మాట్లాడినవారలకుఁ గూడ నావందనముల నర్పించెదను. పరమతసహనమును, సర్వమతసమ్మతియును, రెండింటిని లోకమునకు బోధించుచున్నమతమునకు, నేను జెంది నందులకై, గర్వపడుచుంటిని. మాకు సర్వమతసమ్మతము నందు నమ్మికయే కాదు, సర్వమతములు సత్యములని మేమంగీకరింతుము. ఏమతమును బోధించు పరిశుద్ధమగుసంస్కృతభాషయందు, 'Exclusion' (వేఱుచేయుట) అనుమాటను వచియింపశక్యముకాదో (అనఁగా నేభాషనంస్కరింపఁబడియేమతమునుగాని ద్వేషింపదో) నాయదట్టి మతమని మీకుఁదెలుప గర్వింతును. భూమండలమందుఁగల, సకల జాతిమతముల నిర్బంధోపద్రవములను దప్పించుకొనియు, ననుభవించియు, శరణముఁగోరి వచ్చినవారినెల్లరను, గాపాడినజాతి మాదనిచెప్ప, నిక్కుచున్నాఁడను. 'రోమను' దౌర్జన్యమువలనఁ దమపవిత్రదేవళము దుత్తునియలుగాఁ దును

మంబడిన యాసంవత్సరమునందే, హతశేషులై దక్షిణహిం దుస్థానమునకువచ్చి, మమ్ముశరణుఁజొచ్చిన [1]‘ఇస్రాయిలైట్’ శాఖాపుణ్యాత్ములను, మాఱొమ్ములఁ జేర్చుకొని రక్షించినార మని మీకుఁ దెలుప, గర్వపడుచుంటిని. [2]‘జోరాస్ట్రియను’ మహాజాతివిద్వేషములను దప్పించుకొని, మిగిలివచ్చినవార లను బ్రోచి, యిప్పటికిని బోషించుచున్న, యామతమునకుఁ జెందియున్నవాఁడనని పొంగుచుంటిని. సోదరులారా, నేను జిన్నతనమున మొట్టమొదట నుండియు వల్లించినట్లు జ్ఞాపక మున్నయొకమంత్రమును మీకు నుదహరించెదను; ఈ మంత్ర మిప్పటికిఁ బ్రతిదినమును గోట్లకొలఁదిమానవులు వల్లెవేయుచున్నారు. [3]“వివిధస్థలములందుఁబుట్టిన యనేక ప్రవాహములు సముద్రములోఁ గలియునట్లు, ప్రభువా! మనుజులు నానావిధస్వభావములచేఁ ద్రొక్కుడు నానామా

1 క్రైస్తవులలో నొకశాఖవారు. 2 జరదష్టమతము (చూ. 1-వ పుట.) 3 శ్లో. రుచీనాం వైచిత్ర్యా దృజుకుటిల నానాపథజుషామ్, నృణామేకోగమ్య స్త్వమసి పయసా మర్ణవ ఇవ. అనఁగా:— రుచిభేదములనుబట్టి చక్కనివియును వక్రములును అగుపలువిధముల మార్గముల ననుసరించునరులకు, నదులకు సముద్రమువలెనే, నీవొక్కండవే పొందఁదగినవాఁడవై రక్షించుచున్నాఁడవు. శ్లో॥ ఆకాశాత్పతితం తోయం యథాగచ్ఛతిసాగరం । సర్వదేవ నమస్కారః కేశవం ప్రతిగచ్ఛతి ॥ ఆకసమునుండిపడిన జలము సముద్రమును గలియునట్లు, ఎల్లదేవతలకుఁజేసిన నమస్కారము భగవంతునికిఁ జెందును.

ర్గములును, బలు తెఱఁగులైనను, వక్రములగునుగాక, ఋజువులగునుగాక, యన్నియు నీయొద్దకే యేతెంచుచున్నవి.”

ప్రపంచమునఁగూడిన మహామహనీయపరిషత్తులలో నొండగు ప్రకృతసభయే, ‘భగవద్గీతయం దుపదిష్టమైన యద్భుతసిద్ధాంతము నిర్దుష్ట’మని దృఢపఱచునట్టి సమాధానముగ నున్నది; ప్రపంచమునకుఁ బ్రకటన; [1]“ఎవరుగాని యేరూపమున నాకడకువచ్చెదరో వారిని నేను గలియుదును; మనుష్యులందఱును జివరకు నన్ను జేరెడుదారులందే పోరుచుండిరి.” అవాంతరమతములు, మతదురభిమానములు, వీనికిఁబుట్టిన దారుణమూర్ఖతలు, నీచక్కనిభూదేవిని జాలకాలము నిండి యనుభవించుచున్నవి; ఇయ్యవి దీనిని బలాత్కారముగఁ బూరించి, మాటిమాటికి మానవ[2]రుధిరంబున దీనిని బట్టిముంచి, నాగరకతాసంస్కారములను నశింపఁజేసి, మహాజాతులను [3]విరాగవుఁబెడదారికిఁ బంపినవి. ఈఘోరపిశాచము లావేశింపఁబట్టిగాని లేనియెడల మానవజాతి యీపాటికిప్పటికంటె నెంతోయున్నతస్థితిలోఁ గొప్పగ నుండెడిది; కాని వాటికిఁ [4]గాలమువచ్చినది. ఈమహాసభను గౌరవించుచుఁ బ్రాతఃకాలమున మ్రోఁగినగంట, మతమహా

---

1 శ్లో. యే యథా మాం ప్రపద్యన్తే తాం స్తథైవ భజామ్యహమ్, మమ వర్త్మానువర్తన్తే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః. అనఁగా:— అర్జునా నన్నెవ రెట్లు సేవించెదరో, నేను వారిని నట్లనే పొందుదును. సర్వవిధములచేతను మనుష్యులు నామార్గమును అనుసరించెదరు. 2 రక్తమున. 3 నిరుత్సాహపఱచినవి. 4 నాశనము సమీపించినది.

మూర్ఖతకంతకును, గత్తిపోటునఁగాని
జరగు మతహింసలకన్నింటికిని, నేకగమ్యస్థానమునే చేరఁ
బోవు మానవజీవాత్మలందుఁ బరస్పరమును బొరయు నధా
ర్మికబుద్ధులకెల్లకును, నొక్కటే చావుగంటయై పరఁగుఁ
గాత.

---

3. బుద్ధిజాడ్యమునకు హేతువు.

నేను మీకొక చిన్నకథను జెప్పెదను. ఇప్పుడే చాలించియున్న యీప్రవక్త "మన మొండొరులము దూషించుకొనుట మానెదము" అనిచెప్పినది మీరు వినియున్నారు. 'సర్వదా యింతమతద్వేష ముండవలసినదేనా' యనుచు నతండు మిక్కిలి చింతించెను.

ఈద్వేషమునకుఁ గారణముల నుదహరించునట్టి యొకకథను మీకుఁ జెప్పనగునని తలంతును.—కప్పయొకటి యొకనూతిలోనుండెను. అది చాలకాల మచ్చటనే నివసించియుండెను, అక్కడనే పుట్టినది; అక్కడనే పెరుఁగుచున్నది. ఎప్పటికిని జిన్నకప్పగనే యుండెను. దీనికి నేత్రములున్నవో పోయినవో చెప్పుట కష్టము [1]పరిణామవాదులెవ్వరును లేరు సత్యమేగాని, మనకథకోసము, దాని కవియున్న

---

1 దూరదర్శులు:— ప్రతిజీవముయొక్క యవయవాదులను బూర్ణముగ విమర్శించి ప్రకృతిరహస్యములను వెల్లడిచేయుచుందురు.

వనియుఁ బ్రతిదినము నయ్యది నీటిలోనుండుపురుగులను మున్నగువాటిని భక్షించి నీరు శుభ్రపఱచుచున్నదనియే మనము గ్రహించెదము. నీటియందు మసలు పరమాణువులవంటి పుర్వులను భక్షించుటయం దీకప్పలులోనగు జలజంతువులు బహుసమర్థములయినవని బాగుగఁ దెలిసికొన్న యిప్పటి మన సూక్ష్మజంతుశాస్త్రజ్ఞుల ప్రవీణత యెంతయినను బ్రశంసింపఁదగును. ఇట్లుండఁ గొంతకాలమునకుఁ గొంత పుష్టికలదై క్రమముగ రక్తమాంసములుపట్టి కండపెరిఁగి, పోనిండు, నాయంతపెద్దదయినదనుకొందము. అంత నొక నాఁడు సముద్రమునందు వసించుమఱియొకమండూక మక్కడకువచ్చి యానూతిలోఁబడెను.

"ఎచ్చటనుండి వచ్చితివి?"

"సముద్రమునుండి వచ్చుచున్నాఁడను."

"సముద్రమా? ! అదెంతపెద్దది? నాకూప మంతపెద్దదిగనుండునా?" అనుచు నూయిలోనే యొకప్రక్కనుండి రెండవప్రక్కకు దుమికెను.

"మిత్రమా!" సముద్రపుఁగప్పయనెను, "నీచిట్టి నుయ్యిని సముద్రమును బోల్చుచుంటివా?"

అపుడు కప్ప మఱియొకసారి గంతుకొని "మీసముద్ర మింతపెద్దదియా?"

"బుద్ధిలేకుండవాఁగెద వేమి? నీనుయ్యితోడనా సముద్రమునుబోల్చుట!"

"కాని" నయిలోనికప్పచెప్పెను "నానూయికంటెఁ బెద్ద దేదియునుండఁజాలదు. లోకమంతయు నవలోకించి నను నింతకంటె గొప్పదిలేదే! ఈనీచుఁడు బొంకులాఁడు. వీనిని వెలుపలకు వెళ్లఁగొట్టుఁడు."

చూడఁగా నంతటను నిదేకష్టము వచ్చినది. నేను హైందవుఁడను. నాయింట్లో నేనుగూర్చుండి ప్రపంచమంతయు నాయల్పకూపమే యనుకొనుచున్నాఁడను. క్రైస్తవుఁడును నిదే చేయుచుండెను, ప్రపంచమంతయుఁ దనకూపమే యనుకొన్నాఁడు. తురక తనలోపలఁ గూరుచుండి 'యదేసమస్తప్రపంచమ'ని తలంచును. మాయీచిన్నప్రపంచపునడ్డంకులను గొట్టింపఁబూని, నేయు మీదొడ్డప్రయత్నమునకై, యమెరికావారలగు మీరలు నమస్కరింపఁదగియున్నారు. రేపోమాపో, మీపని కొనసాగింప భగవంతుఁడు మీకుఁ దోడ్పడుఁగాతమని నమ్ముచున్నాఁడను.

---

4. క్రిస్టియను లిండియా కేమిచేయఁగలరు.

క్రిస్టియనులు నిష్కపటముగ మాట్లాడుట కెల్లపుడును సిద్ధముగా నుండవలయును. నేను గొంచెమేమయిన నధిక్షేపించినను మీరది మనస్సులఁ బెట్టుకొందురని తలంపను. అన్యమతస్థులయాత్మల నుద్ధరించునిమిత్తము మత

బోధకుల, నాసక్తితోఁ బంపుదురు. క్రిస్టియనులారా! మీరు ఆహారములేక కృశించుచున్న వారిశరీరములను గాపాడుటకై యేల ప్రయత్నింపరు? హిందుదేశమునందు భయంకరములగు క్షామములు పట్టి యాఁకలిబాధచే వేలకొలఁది పరలోకగతులగుచున్నను, మీరు క్రిస్టియనులని యేమియుఁ జేయరైరి. హిందుదేశమునందంతటను మీరు దేవళములను గట్టించుచున్నారు. కాని తూర్పుదిశను మతములేక యేడ్చువారలు లేరు.—వారలకుఁ గావలసినంత మతము గలదు.— మండిపోవుచున్న యిండియాలో, గొంతుకలారిపోవునట్లు విలపించుచున్న కోటానకోట్లు బాధపడుచున్నది రొట్టెకొఱకు; ఆహారముకొఱకుమాత్రమే. వారు మనలను రొట్టెనడుగుచుంటే ఱాలనిచ్చుచుంటిమి. కూటికిలేని జనులకు మతోపదేశము రోఁతగనుండును. గంజిలేక గుందుచున్న మనుజునికి మతమంటే మంటగనుండును. హిందుదేశమునందు ధనమునాశించి యుపదేశించునట్టి బోధకుఁడు జాతిభ్రష్టుఁడై జనులచే మొగముపై నుమియఁబడును. దారిద్ర్యమునఁ బొగులుచున్న జనులకు సాయమును జేయఁగోరి యిచ్చటకువచ్చినాఁడను; ఇప్పుడు క్రిస్టియనుభూమియందు నన్యమతస్థులు క్రిస్టియనులయుపకారమును బొందుట యెంత కష్టమో నాకుఁ బూర్తిగఁ దెలిసినది.

---

5. బౌద్ధమతము హిందుమతపూరణము.

మీరువినియున్నది నేను బౌద్ధుఁడనుగాననిగదా; అయినను నేను బౌద్ధుఁడనుగూడ నగుదును. చీనా, జపాను, సింహళదేశములు [1]మహాగురూపదేశముల ననుసరించుచుండ, హిందుదేశమువారిని భూమియందవతరించిన భగవంతునిగఁ బూజించుచున్నది. నేనిపుడు బౌద్ధమతమును విమర్శింపఁ బోవుచుంటినని మీరింతవఱకుఁ దలంచుచుందురు; కాని నాయభిప్రాయ మిదియని మీరెఱుంగఁ గోరెదను.—భూమండలమునం దవతారదేవునిగ, నేనుబూజించునట్టి, యీమహానుభావుని విమర్శించుట, నాకు బహుదూరముగ నుండుఁగాక! అయినను బుద్ధదేవుఁడు తనశిష్యులకు యథార్థముగ నెఱుకపడలేదని మాయాశయము. హిందుమతము.—అనఁగా వేదమతమని నాయభిప్రాయము—నకును నిప్పుడు బౌద్ధమతమని చెప్పుకొనుదానికిని, గలసంబంధ మేమనఁగా, నించుమించు యూదులమతమునకును క్రిస్టియనుమతమునకును గలసంబంధమే. యేసుక్రీస్తు యూదుఁడు; శాక్యముని హైందవుఁడు. యూదులు యేసుక్రీస్తుని నిరాకరించిరి; అంతేకాదు; 'శిలువ' మీద వెలికిలఁబడవైచి కాలుసేతులంజీలలఁ గొట్టిచంపిరి; కాని శాక్యమునిని హిందువులు భగవంతునిగ నొప్పుకొని శిరమున

---

1 మహాగురువని బుద్ధదేవుని బిలుతురు.

నద్దుకొనిరి. నవీనకాలబౌద్ధమతమునకును, బుద్ధదేవునియుప దేశములుగ, మనము గ్రహింపవలయు దానికిని, హిందువులమయినమేము, చూపఁగోరు నిజమైనభేదము ప్రధానముగ నిందుఁగలదు:—శాక్యముని క్రొత్తదేదియును బోధించుటకవతరింపలేదు. ఆయనయు, యేసువలెనే, మతమును జక్కఁగ నడుపుటకుఁ వచ్చెనుగాని చెడుపుటకు రాలేదు. యేసువిషయమునమాత్రము, తన్నుగ్రహింపనివారు తన పూర్వికు లగుయూదులు; బుద్ధునివిషయములో నన్నఁ, దనబోధనలప్రాముఖ్యమును దెలిసికొననివారు, తనమతము ననుసరించినవారలే. యూదుఁడు [1]'ప్రాఁతనిబంధన' మేది నెఱవేర్చెనో యెఱుఁగఁడు; అలాగుననే బౌద్ధుఁడు హిందుమతసత్యములు నెఱవేర్చినవానిని దెలియకుండెను. మరలఁ జెప్పుచుంటిని.—శాక్యముని నశింపఁజేయుటకు రాలేదు; కాని హిందువులమతమునుఁ [2]బూరణముగ నుండుటకు, న్యాయసాధకముగఁ బ్రయోగపడుటకు,యుక్తబోధకముగఁ బ్రవర్తించుటకు, భూతలమున కేతెంచెను.

హైందవమతము కర్మకాండమనియు జ్ఞానకాండమనియు రెండుభాగములుగ విభజింపఁబడియున్నది. జ్ఞాన

1 'Old Testament' అనువారి పూర్వమతగ్రంథము. 2 బౌద్ధమతము హిందుమతములోని యొకభాగమే గావున బౌద్ధమతము హిందుమతమున కొకపూరకమయ్యెను. ఒకపండును రెండుగ ముక్కలుచేసినపుడు ఒక్కొకముక్క పండునకుఁ బూరకముగ నుండునటే.

కాండము సన్న్యాసులచే ముఖ్యముగఁ బఠింపఁబడును. అందు వర్ణభేదములేదు. హిందుదేశమునం దుత్తమవర్ణము వాఁడును సన్న్యసింపవచ్చును; అధమవర్ణమువాఁడును సన్న్యసికావచ్చును. అప్పుడు రెండువర్ణములును సమానములేయగును. మతమునందు వర్ణములేదు. వర్ణము కేవలముసాంఘికనిర్మాణమే. శాక్యముని దాను గేవలముసన్న్యసియే. గూఢములగు వేదములనుండియెత్తి, సత్యములను బ్రకటించి, వానిని లోకమంతటను విరివిగ వెదఁజల్లిన, మహోదారహృదయుఁడగుటయే, వానికీర్తి మూర్తీభవింపఁగారణమయ్యెను. మతబోధనమును బ్రపంచమునఁ బ్రచారములోనికిఁ దెచ్చిన[1] మేల్బంతి యితఁడే; ఇంతియకాదు, [2]అన్యమతప్రవేశతాభావమునకు మొదట గర్భముచేసిన వాఁడే యితఁడు.

గురుమహామహిమకు [3]మూలము, ప్రతిజీవాత్మయందును నతఁడు చిలికిన, యచ్యుతదయారసమే. ఆయన శిష్యులలోఁగొందఱు బ్రాహ్మణులును గలరు. బుద్ధుఁ డుపదేశించునపుడు హిందుదేశమున సంస్కృతభాషను జనులు మాట్లాడుటయే లేదు. అపుడు పండితులపుస్తకములలో మాత్రమే యది చూడనై యుండెను. బుద్ధుని బ్రాహ్మ

1 మొదటివాఁడు. 2 అన్యమతప్రవేశమునకు మొదట దారిఁ జూపినవాఁడు. 3 కారణము.

శిష్యులలోఁగొందఱు వానియుపదేశములను సంస్కృత భాషయందు వ్రాయఁగోరిరి. కాని యతం డిట్లు స్పష్టముగ నిర్వచించెను.—"నేను బేదలకొఱ కున్నాఁడను; నేను ప్రజాపక్షపాతిని. ప్రజలభాషలోనే నన్ను మాటాడనిండు." కావుననే యీారోజులకు వానియుపదేశ[1]బృహజ్జాతకములు సామాన్యముగ నాకాలపుదేశభాషలోనే వ్రాయఁబడి గాన వచ్చుచున్నవి.

వేదాన్తతత్త్వవిచారణ[2]దర్శనము లెట్లున్నను, మరణ మనునది ప్రపంచములో నున్నంతకాలము, మానవహృదయములందు బుద్ధిదౌర్బల్యము నెలకొనియుండునంతకాలము, మనుజునిమనసునుండి వానిదుర్బలతావశమునఁ, బారలివచ్చునట్టియేడ్పు బయల్పడుచున్నంతకాలము, దేవుని యందు భక్తి విధిగనుండును.

తత్త్వశాస్త్రవిషయమున, మహాగురునిశిష్యులు శాశ్వతములయిన వేదపర్వతములను గదలింపఁజొచ్చిరికాని కొంచెమైనను భేదింపనేరక మార్గ్గము విట్టిరను, వేఱొండు విషయమునఁ, బ్రతిజనుఁడును, మగవాఁడేమి యాఁడు దేమి తా రట్టిభక్తిపరులై నమ్ముకొనియున్న యామహానుభావుని, [3]వారలు దేశమునుండి దోడ్కొనిపోయిరి. అంతట హిందు

1 బౌద్ధోపదేశములకు జాతకగ్రంథములని పేరు. 2 శాస్త్రములు. 3 మహాగురుని శిష్యులు, హిందుదేశమునుండి బౌద్ధమతగ్రంథములనన్నిటిని బరదేశములకు గొంపోయిరి.

దేశమునందు బౌద్ధమతము మృత్యుముఖమునఁబడ సిద్ధమయ్యెను. ఈరోజునఁ దనజన్మభూమి యగుహిందు దేశమునందు బౌద్ధుఁడనుకొనుట కొక్కండైనను గానరాఁడు. కాని దానితోడనే బ్రాహ్మణమతమునకుఁ గూడఁగొంత నష్టము కలిగెను.—అసంస్కారణాభిని వేశము, ప్రతిజీవమునెడలను బ్రసరించునట్టి యాయద్భుత దానదయాధర్మములు, "భారతీయుండెన్నఁడు నసత్యమెఱుఁగఁడు, హైందవ సతీమణి యెన్నండును బతిభక్తివిడువదు" అని యాకాలపు హిందుదేశమును బరికించి తనివిదీర వ్రాసి 'గ్రీకు' చారిత్రకుండు మెచ్చుకొనునట్లుగ, హిందుప్రజాసంఘమునకు మహాఘనతనుసంపాదించి, బౌద్ధమతము ప్రజలకొసరించిన యాయద్భుతకార్యములు—ఇవెల్లయును బ్రాహ్మణమతమునందుఁ [1]గొరవడెను.

బౌద్ధమతమునువీడి హిందుమతము, హిందుమతమునువీడి బౌద్ధమతమును బ్రదుకఁజాలవు. మాకీయెడఁబాటువలన నేమియయ్యెనోగూడనో చూడుఁడు.—బౌద్ధుఁడు బ్రాహ్మణుని మేధయుఁ దత్వబోధమును లేక నిలువఁజాలఁడు; బ్రాహ్మణుఁడు బౌద్ధునికరుణార్ద్రహృదయములేక మననేరఁడు. బౌద్ధబ్రాహ్మణులయీవియోగమే హిందుదేశము పడిపోవుటకుఁగారణమయ్యెను. ఇందువలననే, గతించిన వెయ్యేండ్లనుండియు భారతదేశము పరరాజులకుబానిసయై చావలేక

1 తక్కువ కా నయ్యెను.

కేవలేక ప్రమథనముండెను. కాఁబట్టి [1]హృత్ప్రదేశము, [2]పరమాత్మైకనివాసమగు బ్రాహ్మణియద్భుతబుద్ధివైశద్యము, మహాగురుని యద్భుతదాక్షిణ్యశక్తియుఁ గలిసి మఱచిపడ మనము దారమగుదుముగాక.

---

6. కడపటిసభలోఁజేసిన ప్రసంగము.

ప్రపంచమతాలోచనాసభ యిప్పుడు సార్థకమైనది. దయామయుండగు జగజ్జనకుండును, దీనిని నెఱవేర్ప వలయునని పాటుపడినవారికి సాయపడి, స్వప్రయోజనపరత్వ మిసుమంతయు లేనివారికార్యమును సఫలముచేసెను.

ఎవ్వరియుదారహృదయములును, సత్యవాక్ప్రియత్వమును, నీయద్భుతస్వప్నమును గలిగిన, ఈయాచరణముచేఁ [3]గార్యరూపమునఁ బెట్టినవో యామహాత్ములకు నా నమస్కారములు. ఈ సభావేదికయందుఁ [4]బారలౌకికర లెదు నుదారభావములనే యానందవర్షధారలకు నానమస్కారములు. జ్ఞానతేజస్సువెలుంగు నీసభ్యులు నాయం

1 గుండెప్రదేశము. 2 పరమాత్మ నివసించు ముఖ్యస్థానము. 3 నిపుణత. 4 అనఁగా [illegible]ంటిని [illegible] అంచి [illegible] గొనసాగింపఁ

¹దేశయానములోఁ దమతమదయను జూపినందులకును, మతవైషమ్యములను పరాసరిగఁ జేయుట కనుకూలించిన యుక్తులనెల్ల న్యాయముగఁ గ్రహించినందులకును, వారలకు నమస్కరించెదను. అప్పుడప్పుడు ²మతసమానభావమునకువిరోధాభిప్రాయములు వినవచ్చినను, నట్టివారు తమచాద్యాపాగు ³విషమత్వముచేత మనయందలి ⁴సమత్వమునకు ⁵సారస్యమును గల్పించిరి గావున వారలకు నేను ప్రత్యేకముగ నమస్కరించుచున్నాఁడను.

మతైక్యవిషయమున బాధ్యతపమాన మని చివరముగఁ జెప్పియున్నారము. నామతముమాత్రము నేనిప్పుడు సాహసించి చెప్పఁబోవను. కాని యెవ్వఁడయిన నిచట, నీమతములన్నింటిలో నొక్కటి ⁶యుత్కర్షమునుబొంది మిగిలినవి ⁷యపకర్షణమును బొందుటవలన మతైక్యము సిద్ధించునని తలంచునేని, వానికి నేనిట్లుచెప్పెదను, "తమ్ముఁడా, నీది యసాధ్యపుఁదలంపుసుమీ!" క్రైస్తవుఁడు హిందుమతమునఁ జేరవలయునని నేనుగోరెదనా? శివశివ, నేనట్లు

1 అందఱు శేఖరించి. 2 మతములన్నియు సత్యమును బోధించునవే యనుభావము. 3 సమానబుద్ధి లేకుండుట. 4 సమబుద్ధి, మతములందు సమానగౌరవము. 5 పరస్పర ఏకాభిప్రాయమునకై వను విరోధములుండినఁగాని నిగ్గు తేలదుగావున విరోధాభిప్రాయములు నిరసనమునకై యొకటి దానికి రసము పెంచింపును. 6 గొప్పతనము. 7 క్షయము.

కోరను. హైందవుఁడుగాని బౌద్ధుఁడుగాని క్రైస్తవమతము నవలంబింపవలయునని నేను గోరుదునా ? హరిహరి, పాపము శాంతినొందుఁగాక.

బీజమును నేలంజల్లితిమి. మన్ను, గాలి, నీరును దానిచుట్టు నెలకొనియున్నవి. అపుడు బీజమేమగును? మన్నా వాయువా, జలమా? కాదు; అది మొలకయగును. అదెట్లు దాని ప్రకృతినిబట్టి వృద్ధికావలయునో యట్లు వృద్ధినిబొంది, గాలి, నీరు, మన్నును బోసికొని, వానిని మోటికరూపముగ మార్చుకొని చివరకు మొక్కయగును.

మతవిషయములోఁ గూడ నిట్లే. క్రైస్తవుఁడు, హైందవునిగానో, బౌద్ధునిగానో మాఱవలయుననియు, హైందవుఁడును బౌద్ధుఁడును క్రైస్తవునిగ మాఱవలెననియుఁ గాదు. కాని ప్రతివాఁడును నితరమతములయందున్న, తత్వమును గ్రహించి ధారణచేసికొనవలయును; అయినను నరుఁడు స్వకీయమైన [1]వ్యక్తితత్వములను (స్వత్వమును) గాపాడుకొనుచు నదెట్లు ప్రకృతియందు వర్ధిల్లనలయునో యదే ప్రకారము తానును బెరుగుచుండకతీరదు.

ప్రపంచమునకు మతమహాసభ యేమయినను దాఁగఁ జూపెనా యయ్యా దిదియే.—లోకములోఁ బవిత్రత, పరిశుద్ధత, వదాన్యతయు నేయొక్క మతమునకుఁగాని [2]పృథ

---

1 ప్రత్యేకముగనున్న ధర్మములను. 2 ఒక్కటే యనుభవింప వలసినవిగావు.

గ్భుక్తములు కాఁజాలవని యీమహాసభ నిరూపించినది. ప్రతిమతమునందును మహానుభావులగు స్త్రీపురుషులు గలరనియును బ్రతిపాదించినది. ఇట్లు ప్రత్యక్షముగఁ జూచుచుండియు,మనుజుండు తనమతమేచివరకు నిలుచునదియును, మిగిలినవన్నియు నశించుననియుఁ, గలనైనఁ దలఁచునేని, నట్టివానినిజూచి, నాయంతరాత్మ జాలిఁగొనుచున్నది. ఎవ రెంతయెదిరించినను, "వితరణమేగాని వివాదముకూడదు; సమకూర్చుటేకాని [1]పోకార్చుట కూడదు; అనుకూల్యము, శాంతియునే గాని ప్రాతికూల్యముతగదు" అని ప్రతిమతము యొక్క పతాకముమీఁదను శీఘ్రిముగనే వ్రాయఁబడునని బహిరంగముగఁ గనఁబర్చుచున్నాఁడను.

అనుబంధము.

ఈసభలలో స్వామిచేసినప్రసంగములు నాలుగుమాత్రము కానవచ్చుటలేదు. "మతములను గుఱించిన ప్రపంచసభ" యనుగ్రంథము ("జె. హెచ్. బారో" యనువానిచేరచితము) నందు స్వామిమాట్లాడినదినములు గంటలు,

1 నశింపఁజేయుట.

విషయములు నీక్రిందివిధముగ లిఖయింపఁబడియున్నవి.
(మొదటిప్రతి 152, 153, 154 పుటలలో)

శుక్రవారము, సెప్టెంబరు 22, ఉదయము 10-30 గంటలకు
పూజ్యుండు, స్వామివివేకానందుని యుపన్యాసము.

విషయము:—ఆస్తికహిందుమతవేదాంతదర్శనములగోష్టి.

సాయంతనసభ.

* * * * *

పూజ్యుఁడు, స్వామివివేకానంద, సన్న్యాసి, యతి.
హిందుదేశమునందలి నూతనమతములచర్చ.

శనివారము, సెప్టెంబరు. 23.

*

స్వామివివేకానందుని యుపన్యాసము.
పైఁజెప్పిన యుపన్యాసవిషయముల ప్రసంగము.

సోమవారము, సెప్టెంబరు 25 (సాయంతనసభ)

* * * * *

హిందుమతసారము; పూజ్యుఁడు వివేకానందస్వామి.

* * * * *

ఈసభలయందు హిందూమతమును గాపాడుచు
మాట్లాడినప్పుడు, స్వామి, యీకాలమునందలి పద్ధతుల

ప్రకారము, తమజీవితములనుండి చాలునువీలునులేక, తగిన జ్ఞానములేక యేవో గాలిసంగతులను బ్రోవుచేసి బూటకపు మాటల నాధారముగాం జేకొని యేదేనిమతమునో జాతినో విమర్శించుట బొత్తుగ నసంగతమని సభాసమాజమున మహాతీక్ష్ణముగ నుందలించెను. ఈవిషయమునుదహరించు నొక నవీనసుప్రసిద్ధగ్రంథమునుండి నేను తిర్వాసిన యీక్రిందివిషయముచూడ నగును.

“ఒకయుక్తమగు నుదాహరణము; ఇదే మతి యొకనికైనచో సూక్ష్మదృష్టిలేని మనవారికిని చులకనగునే యుండును. అట్టిది సుప్రసిద్ధుండైన యొకహైందవుండు 1893 వ సంవత్సరమునం దమెరికాఖండమునందలి ‘చికాగో’ నగరమున జరిగిన ప్రపంచమతాలోచనాసభయందు వేలకొలంది సభ్యుల కుపన్యసించుచు, బహుయుక్తిగ వచియించెను. ఉపన్యాసమధ్యమున నించుక దడవాగి, “హైందవులకుం గల పవిత్రగ్రంథములను బఠించి వానిసారమును సమూలముగ దెలిసికొనిన సభ్యులెల్లరును దమహస్తములను బైకెత్తవలయును” అని యాప్రవక్త పృచ్ఛచేసెను. అంతట వేదాన్తనాయకులని మిగుల బేర్కాంచిన నానాదేశసభ్యులతోం గ్రిక్కిఱిసి నిండియున్న యాసభలో, మూడునాలుగు చేతులు మాత్రము పైకెగసెను.

హైందవుఁడు దాను దాటిచెట్టుపొడుగునలేచి కరుణార్ద్రదృష్టితో సభాసదుల నెగసి యవలోకించి, శాపమో యనునట్లు, ప్రతిస్వరమునను సభ్యులనదిరించు కంఠస్వరముతో నీచిఱుతపలుకులు పలికెను.—"ఇంకను మా కుఁ దీరువుచెప్పవలెననియే మీసాహసము' "

—"ప్రపంచచారిత్రకులచరిత్రము"—

'వావిళ్ల' ప్రెస్సు, చెన్నపురి:—1920.

10289